

זרעים. הלכות מתנות עניים פ"ח

4

שהתנדב נדבה לצדק הבית מקבלים ממנו ומניח אידך אין מקבלים א"ר אילא א"ר יוסף ל"ק
 הא נחמלה הא כסוף דלמרי רב אפי' א"ר יוחנן נחמלה אפי' מים ומלח אין מקבלים מהם
 כסוף דבר המסויים אין מקבלים דבר שאינו מסויים מקבלים. ופירש"י דבר המסויים שנראה
 בעין אין מקבלין מהם דגמלי הוא ועוד שמשפטים צו. ורבינו מפרש ש"מ"ש הא נחמלה הא
 כסוף הי"ד לומר הא נחמלה הא בדיעבד ורש"י
 פירש בע"ה. ור"ש אכל לניח הנכנס מקבלים
 מהם לנחמלה וכו' ע"פ (דף י"א.) ע"פ"ש שהתנדב
 קורה ושם כחוב עליה בודקין אותו אם אמר
 כדעה ישראל הפרסמיה יגוד וישתמש במוחר וס'
 לאו טענה גזירה מיישין שמה בלבו לשמים ומסיק
 דה"ה אפי"ג דאין ע"ס כחוב עליה בעיה גזירה
 והא קמ"ל דאפי"ג דשם כחוב עליה יגוד וישתמש
 במוחר ופירש"י טענה גזירה וקורה בהא
 דמיישין שמה בלבו לשמים לשם הקדש הילכך
 יגוד וזמון הוא עסקינן דהקדש אסור בהנאה
 וכו'. יגוד ימורן מקום השם ויגודן הממיתה
 וישתמש במוחר ויגודו ציני הנכנס עכ"ל. ונראה
 מדברי רבינו דכי תניא וישתמש במוחר וישתמש
 לננומה בכה"ג קאלמר: ואין מקבלים מהם
 לחומת ירושלים וכו'. פ"ק דשקלים צירושלמי:
בא אסור לישאל וכו'. ופירש"י דאמר (דף
 כ"ו.) ומלך או שר וכו'. כפ"ק
 דנחמלה (דף י"ד.):

י פדיון שבויים קודם לפרנסת עניים וכו'.
 ואין לך מצוה רבה כפדיון
 שבויים. ע"פ (דף מ"ו.):

יא אנשי העיר שנבנו וכו'. ע"פ (דף י"א.)
 אמר רב סהלא לא ליסמור איניש
 צי כנישתא עד דבני צי כנישתא אחריני וכו' אמר
 ליה רבינא לרב אשי בני זוי ומתמי מאי אמר
 ליה דילמא מתרמי להו פדיון שבויים ויהי לכו
 (רמי ליבני) שריגי והדרי הודרי וכו' וי"ל
 דילמא דמתרמי להו פדיון שבויים מוזני וי"ל
 להו א"ה אפילו צו נמי א"ל דירמיה דאנשי לא
 מוזני:

**יב אין פודין את השבויים וכו' עד אסור
 לפדות.** כפי השולח (דף מ"ב.).
 ופסק כלשנה דלא ליגררו ולייתו וכן פסק הר"ף:
**מן האשה קודמת לאיש וכו' עד לפי
 שאין דרכו בכך.** כסוף הוריות
 (דף י"א.):
מן יתום ויתומה וכו'. כפי מליאת האשה
 (דף ס"ו.):

אותן או אסורו בהלואתן. פעם ראשונה ושנייה מצוה לפדותן. שלישיה אין פודין אותן.
 אבל פודין את הבנים לאחר מיתת אביהן. ואם בקשוהו להורנו פודין אותו מידם אפילו
 אחר כמה פעמים: **יך** עבד שנשבה הואיל וטבל לשם עבדות וקבל עליו מצות פודין אותו
 כישראל שנשבה. ושבוו שהמיר לעכו"ם ואפילו למצוה אחת כגון שהיה אוכל נבלה
 להכעיס וכיוצא בו אסור לפדותו: **ל** **מן** האשה קודמת לאיש להאכיל ולכסות ולהוציא
 מבית השבי. מפני שהאיש דרכו לחזר לא האשה ובושתה מרובה. ואם היו שניהם בשביה
 ונחבעו שניהן לדבר עבירה האיש קודם לפדות לפי שאין דרכו לכך: **מ** **מן** יתום ויתומה
 שבאו להשיא אותן משיאין האשה קודם לאיש שבושתה של אשה מרובה. ולא
 יפחתו לה ממשקל ששה דינרים ורביע דינר של כסף טהור. ואם יש בכיס של צדקה נותנין
 לה

נחמלה הא כסוף ופירש"י ו"ל נחמלה אין מקבלין מהם אכל אס קבלו מקבלין ואין מחזירין
 כלומר יעמוד בקבלתם: ואם היה דבר מסויים וכו'. ע"פ היי דמי דבר מסויים א"ר יוסף
 כגון חמה כליא עורב ולא אחא רב יוסף למימר דאין או קורה לא היו דבר מסויים אלא
 אחא לומר אפי' קבע האנן או הקורה בכליא עורב שאינו לשמים המקדש ממש אפי' הכי
 הוא דבר המסויים ומחזירין. ואפי' למיך כיון
 דכתיב לא לנס ולנו לננות מה לי דבר מסויים
 מה לי דבר שאינו מסויים וליכא לפרושי דהא
 דקאלמר אין מחזירין היינו אין מחזירין ואין צוין
 אותו דהא דבר מסויים היינו כליא עורב ודכוותה
 דבר שאינו מסויים צוין ממנו לצדק הבית לכליא
 עורב חולמו. וי"ל דהא דכתיב לא לנס היינו דבר
 הניכר שהוא לנס אכל דבר שאינו מסויים לא
 מקרי לנס: אבל לצדק הבית מקבלין וכו'.
 הכי אימא דהס. ומה שכתב רבינו שמה לבו
 לשמים הוא נמינס טעם אחמי טעון גזירה יהיה
 עומד להשתמש בו שרי אין בהם קדושה כיון
 שלא אמר בדתם ישראל הפרסמיה לכך אמר שמה
 לבו לשמים יש בו קדושה ולפיכך טעון גזירה.
 והטור לא דקדק בלשון רבינו וכחך שמה בלבו
 משכ לע"ז ומשכ שנתן טעם למה לא יקבלו לזרוך
 צדק הבית וכחך ראינו מי שהאריך לישב לשון
 רבינו ומה שכתבתי הוא הנכון:

אין מקבלין מהם לחומת ירושלים וכו'. ג"ח
 ע"פ דהוקא דבר מסויים אין מקבלין מהם
 אכל שאינו מסויים אס קבלו אין מחזירין דלא
 מסתמך שמהיה חומת ירושלים חמורה מנדק הבית:
**בא אסור לישאל לייבול צדקה מן העכו"ם
 וכו'.** פירש"י דאמר רב נחמן
 אובלי דבר אחר פסולין לעדות ה"מ כפרהסא
 אכל בלבו צנעא לא ובפרהסא נמי לא אמרן אלא
 דאפשר לחזונו בלנעא אכל לא אפשר ליה מיתויה
 הוא ודבר אחר היינו צדקה עכו"ם וכן
 פירש"י ו"ל: ומלך או שר וכו'. פ"ק דנבא
 כפרא (דף מ"ו) איפרא הורמי אימיה כשנור
 מלכא שדרה ארבע דינרי וכו'. ומסיק דהס
 דרעה לעניי אמות העולם פלגיניה והא דקלגיניה
 משום שלום מלכות:

י פדיון שבויים קודם לפרנסת וכו'. הכי
 אימא דהס דקרי לה מצוה רבה
 משום דכל הך דכתיבי אשר למוט למוט ואשר
 להרע להרע וכו' כולהו אימניה כשבו ולפיכך
 מקדימין אותה על כל מצוה הנדקה ולא מאחרין
 אותה היכא דאפשר:
יב אנשי העיר שנבנו מצות וכו'. למד רבינו
 זו מהא דלמרינן בריש כ"ב אמר רב
 סהלא לא ליסמור איניש צי כנישתא אחריני וכו' אמר
 שריגי ליבני והדרי הודרי מאי אמר ליה זמנין
 דמתרמי פדיון שבויים מוזני ויהי לכו אי הכי
 אפילו צו נמי אמר ליה דירמיה דאנשי לא מוזני:
יג אין פודין את השבויים יותר וכו'. גיטין
 כפי השולח משנה ואיזה צה מרי טעמי
 משום דוחקא לצדורא א"י משום דלא ליגררו
 ולייתו ופסק רבינו כי האי טעמא ונפקא מינה
 דאפי' רבו הקרובים אין מניחין אותם ולא מנעו
 למאן דאמר נפשיה ענין אלא אפילו מ"ד דלא
 נפשיה ספיקא הו' ושב ואל תעשה הוא. ואפי'
 אשמו שהיה כגופו כמנו הרי"ף והרמב"ם כפי"ד
 מהלכות אישות פודה אותה יוסר מכדי
 שויה יש חולקין:

יג מי שמכר עצמו ובניו לעכו"ם. כל זה פשוט בפרק השולח. וכבר נשאלתי על היהודים הרגילים לנגוד ממון עכו"ם אס לנו מחזירינם לפדותם או ממתינן להו למי שלוח מהם
 ואסריהו או למי שהמיר דמה לי אוכל נבלות ומה לי לא תגנוב. והעלמי דלעולם פודין אותו כדן מי שלוח מן העכו"ם שהרי אינו גונב להכעיס אלא למאבון שאם היה מוצא
 ממנו נהימר לא היה גונב. ומה הטעם אפי' הוא רגיל לנגוד ממון של ישראל ותפסוהו העכו"ם פודין אותו ואפילו לפי דעת האומרים דמומר אוכל נבלות למאבון אין ישראל חייבין לפדותו
 ההא איכא טעמא אחרינא של הגונוין ממון העכו"ם טעוין וסודרין דקדק דלא תגנוב צישראל קאי וסומכין על קדש דראה וימר כו' וכיון שהם טעוין בדין אינם נקראים מומרים וכל שכן
 שהורגים על הגזירה הילכך חייבים לפדותם אפילו כמה פעמים. וראיתי מי שכתב שדעת רבינו שהמומר אוכל נבלות למאבון אין חייבין לפדותו מדקאלמר אוכל נבלות להכעיס אסור לפדותו
 ולא קאלמר אכל למאבון פודין אותו משמע דאכל להכעיס אסור לפדותו אכל למאבון ליכא אסורא ולא חיובה ור' אמי שהיה רוצה לפדות אוכל נבלות למאבון לפניו משורת הדין היה
 עושה. ופירש"י כן דעת רבינו שאם היה דעמו למלך בין אוכל נבלות למאבון ויבין שאר ישראל היה לו לפרש ורבי אמי בדין היה רוצה לפדותו:

מן האשה קודמת לאיש וכו'. במשנה פ' נחמלה דהוריות והטעם שכתב רבינו לפי שאין דרכו צדק צירושלמי:
מן יתום ויתומה שבאו וכו'. פי מליאת האשה:

משנה למלך
 צעין כגון אלו השולחנים וכו"ש עשה"ט שער מ"ו ח"ד סי' ח'. ועל מה שהקשה ע"ס מהרי"ם ע"ל
 הרשב"א עיין ברי"ד סי' ט"ל שחייב בחובו אחר ע"ש:
 ב אין מחזירין אותו לו משום שלום מלכות. עיין במ"ש מן כפי מהלכות מלכות דין י' ודו"ק:
 הו

ע"י משכונות וכו' וסוף וכוון דהנא פריכה. ויתומה נכפי עמי דיני גזירות אמרין דטעמא דהקדש הוא
 משום דאין עיניו במקום עשירות וכל עניים דלמא מתרמי להו עניים וליכא למיבד וכו' והא אפילו על
 משכון של דהנא פריכה אין משמכרין בשל עניים ולא משמכת לה הימרא אלא להשכר כנס בדבר המנאי

5

בית הבחירה

על

החוק 10/88/2018

מסכת הוריות ועדיות

אוצר החכמה

יוצא לאור

עם מראה מקומות והערות

על ידי

אברהם סופר

מהדורה שלישית

נדפס מחדש ע"י הוצאת "מקור" בע"מ

ירושלים תשכ"ט

ראשון ר"ל בקריאת התורה, ולברך ראשון בברכת זמן, וליטול מנה יפה ראשון כלומר¹ שיש לו לחלק עם אחרים, ופירש אחר כן בשאר דברים שהמקודש בהם קודם לחברו והוא שאמר פר כהן משיח קודם לפר העדה לכל מעשיו שהמשיח מכפר,² והצבור מתכפר, פר הבא על המצות קודם לפר ע"ז, שזה חטאת וזה עולה, וחטאת קודם לעולה, שעיר ע"ז קודם לשעיר נשיא, שזה צבור וזה יחיד, עומר קודם לכבש הבא עמו, שהעומר חובת היום והכבש טפלה לו, שתי הלחם קודם לכבשים הבאים עמהם, ששתי הלחם חובת היום והכבשים טפלים להם, ובגמרא³ יתבאר ענין זה, האיש קודם לאשה להחיות ולהשיב אבדה אבל האשה קודמת לאיש לכסות ולהוציא מבית השבי מפני חשש זנות, ודבר זה בששניהם באים להחיות או שניהם לכסות, אבל אם בא האיש להחיות והאשה לכסות, יראה מתלמוד המערב⁴ שכסות אשת חבר קודם לחיי עם הארץ בתיי חבר מפני כבוד חבר, אבל בל שבצד אחר האיש קודם להחיות, ואף בששניהם באים להחיות ור"ל להאכיל שכתבנו שהאיש קודם פרושו בשאין אפשר לו לחזור,⁵ הא אם אפשר לו האשה קודמת אף להאכיל, שהאיש דרכו לחזור ולא האשה כמו שהתבאר בששי של כתבות⁶ ובזמן ששניהם עומדין על הקלקלה ר"ל שאף האיש עומד למשכב וזכר האיש קודם לכל מעשיו⁷ ר"ל אף להוצאת מבית השבי, כהן קודם ללוי ולוי קודם⁸ לישראל וישראל לממזר וממזר לנתין ונתין לגרוגר למשוחרר אימתי בזמן ששניהם⁹ שוין, אבל זה חכם וזה עם הארץ חכם קודם לעולם, אפילו ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול¹⁰ עם הארץ ואעפ"י שעם הארץ צנורא שלו טמאה¹¹ והאיך אפשר למנותו כהן גדול, אפשר שאינו עם הארץ גמור ומשמר עצמו בטהרה ואעפ"י כן חכם קודמו, ולא אמרה בגתין גר ומשוחרר,¹² שאין חכמה מצויה בהם.

זהו ביאור המשנה וכלה הלכה היא ודברים שנכנסו תחתיה בגמרא אלו הם. (דף י"ג א') פר משיח ופר העדה עומדין ליקרב כבר ביארנו¹³ שפר משיח קודם לכל מעשיו, וכן הדין הואיל ומשיח מכפר ועדה מתכפרת דין הוא שיקדים מכפר למתכפר, וכן הוא אומר¹⁴ וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל.

פר הבא על המצות לצבור כבר ביארנו¹⁵ שהוא קודם לפר הבא על עבודה זרה, מפני שפר העלם דבר של צבור חטאת ופר הבא על ע"ז עולה, וחטאת קודם

1. חסרים אי איזה מלים. 2. ולכן הוא מקודש יותר ע' פיה"מ להרמב"ם וע' בסוגיא. 3. י"ג א'. 4. בפרקין הי"ד י"ח א' וע' במת"פ וכוון לדברי רבינו וע' בשער יוסף שהארין בשטת רבינו זו הרבה. 5. בזה מיישב רבינו קושיית הבי"ר כ"ד סי' רנ"א וכן הקשה הבאר שבע וכל דברי רבינו בזה חדשים הם שלא גשמעו בין הפוסקים ז"ל עיין שער יוסף. 6. סי' א'. 7. בספרינו לי' "בכל מעשיו". 8. במשנה שבכ"י אי' כל פעם "קודם". 9. בספרינו "שכולם" ובמשנה שבכ"י "אימתי בזמן ששונים אבל בזמן שממזר". 10. במשנה שבכ"י לי' גדול במשנה אבל זו ודאי ט"ס היא כמו שנראה מהגמ'. 11. כדאי' בחגיגה כ"ג א' ע' תוי"ט במשנתנו וע' ב"ש. 12. ולא כתפארת ישראל וע' שער יוסף. 13. לעיל במשנה. 14. ויקרא ט"ז י"ג.

7

בית הבהירה

על

מסכת בתובות

אשר חבר דבינו מנחם ביר שלמה לבית מאיר ז"ל
מעיר מדינת המכונה בשם המאירי

יוצא לאור במעם ראשונה על מי כתב יד
בספריית מלאטינא במרמח שבאיטליה
עם מדאי מקומות והערות

על ידי

אברהם סופר

מעי"ח"ק ירושלים תובבי"א

ובא בו נוסח המשניות ומירוש המשנה להרמב"ם
למס' זו שבקובץ המאירי בהרגום אשר לא נודע עד הנה

ירושלים / תש"ז

לח משיעור זה, ואם יש מעות בכיס של צדקה נותנין לה יותר, והוא שאמרו מפרנסין אותה לפי כבודתה, אבל כל שאין מעות בכיס יש להם ללות עד כדי שיעור הנזכר, והוא שאמרו בהלמוד המערבב אומרים לפרנסים ללות הא כל שיש בכיס מוסיפין לה לפי הראוי לה, ואין מצמצמין לה בשביל העתידות לבא, ואמרו שם בהרא בולדא, ג ר"ל גובינא של מסי לצדקה שגבאה ר' אמי ולא היה רוצה להוציאה קודם הטוער אף לצורך, ועל זו אמרו בהרא בולדא אתא ביטוי דר' אמי אישחכיק לטועדא אמיר ועירא ודמיית לי פסיד, כלומר ואם ימות הלה ברעב קודם הטועד יפסיד חלקו, אלא יתכיל ומרי טועדא קיים, כלומר יאכל זה סח שצריך ובעל הטועדות ר"ל הקביה קיים ויכול ליתן לצורך הטועד.

זהו ביאור הטשנת וכלה הלכה היא, ודברים שנכנסו תחתיה בגמרא אלו הן. **יתום** ויתומה שאין להם מה יאכלו וכאו להתפרנס מן הצדקה ומתיראין שמא אין בכיס של צדקה אלא בכדי שיעור פרנסה של אחד מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום בנשאר או במה שיגבו, שהאיש דרכו לחזר על הפתחים מה שאין ^כבאשת, ומכל מקום כמקום שאי אפשר לחזר האיש קודם^ה כמו שהתכאר באחרון של הוריות, ויש מפרשין^י להתפרנס שבכאן לכמות שהאשה קודמת כמו שאמרו שם אשה קודמת לכמות הא לצונות האיש קודם על כל פנים וכמו שאמרו שם האיש קודם לחתיות, ואינו נראת כן, שהרי דרכו לחזר האמור כאן פירושו לחזר על הפתחים, אלא שחם מפרשים בו לחזר^ה על צדדיו ולהרויח לצורך מלבושיו יותר מן האשה, והדברים נראין כדעת ראשון. L

[דף ס"ז ב'] **יתום** ויתומה שכאו לישא משיאין את היתומה ואת היתומה ואחר כך משיאין את היתום מפני שבשתה של אשה מרבה משל איש, ויתום שכא לישא עושין לו כל צרכו מן הצדקה בצמצום^ס שוכרין לו בית ומציעין לו מטה וכלי חשמיש ואחר כך משיאין אותו וכלם בצמצום גדול וכסדר שנאמר^י די מחסורו, לפרנסו אתה מצווה ולא לעשרו.

היה צריך לצאת לדרך או שלא היה ספק ביד צבור זה לצאת ידי חובה ורוצה לילך לצבור אחר גדול הימנו אם היה דרכו שלא לילך אלא ברכיכה ובעכד לפניו אין מדריכין אותו אלא על הדרך שהוא רגיל ואם צריך ללותו מלויין אותו כפי צרכו וכפדת חסירותו^{יא} של מלות, אם היה חולה או חלוש מעדיפין^{יב} לו עד שיכריא ויתחזק

(א) אבל בירושלמי שלנו יש מלונתא בזה, וכ"כ גם הרשב"א וחרין שפלונתא היא, וע' תוי"ט שכתב שחזור ורוע גם כן לא אוביר מלונתא בזה. (ב) בפירקין ה"ח מ"א א'. (ג) בירושלמי שלנו "בילדתה", ומי המפרשים "נערה", וגירסתו ופירושו של רבינו במאמר זה חדש הוא לנמרי, עיין תגהות סרדכי בבא בתרא מ"י תרגו וכו' ה"ל צדקה מ"י כ"ו ג"י אחרת ומ"י אחר. (ד) בבבא קמא ק"ג ב' מצונו "בולדא" ופירושו מס. (ה) רבינו מיושב בזה ק"י הפ"י יו"ד רנ"א והמלא"ה וצ"ל כוון בזה לרבינו. (ו) י"ג א'. (ז) הרשב"א מובא בש"ס. (ח) ד"ו ל"י ברשב"א שם, ונ"י שרדכי רבינו הם אליבא דרשב"א. (ט) בזה מוכן הקשר שבין מאמרי הגמ', ובמסקים לא מצאתי מי שיכתוב "בצמצום". (י) דברים מ"ו ח'. (יא) לענין רבינו ס"ל שכל יתיר חייב לתת לעני די מחסורו וכ"כ רבינו להדיא במסרו לבבא בתרא (עורנו בב"י) מ"י א' וצ"ל: "הצבור חייבים ליתן לעני עד כדי מחסורו ואף היה יד כן אם יש ספק בידו", ורבינו חנא המסייע להב"ה יו"ד ר"ג ס"ב שכתב שגם הרמב"ם ה"ל מתנות עניים מ"ז היא ס"ל כן אבל למ"ז קשה מה הוא שכתו של הלל חוקן? ולכן מפרש רבינו שמה שרץ לפניו "ג' מילין" זו היתה סמדת חסידותו שהיה יותר מכדי צורך חקני, זו היא לענין כוונת רבינו ודו"ק. (יב) ר"ל על מ"ש בדבור הקודם שלפרנסו אתה ובני ומדברי רבינו למדנו קשר שבין מאמרי הגמ' שבמוננין.

9

חידושי הרשב"א

לרבינו שלמה ב"ר אברהם אדרת

מסכת כתובות

יו"ל על-פי כתבייד בצירוף מבוא,
ציוני מקורות מקבילות, הערות וביאורים
אוצר החכמה
10/07/2018

פרקים א – ב

מאת

הרב שילה רפאל

פרקים ב – יג

מאת

הרב יעקב דוד אילן

הוצאת מוסד הרב קוק • ירושלים

16

הגבאין ללוות. וראיתי בשם רבינו האי גאון ז"ל⁵⁴ שנסתפק בדבר זה, ומיהו פלוגתא היא בגמרא דבני מערבא דגרסינן התם⁵⁵ וכן הפרנסים המשיאין את היתומים א"ר חנינא זאת אומרת שאומר לפרנסים ללוות, דו פתר לה כשאין בכיס לווין עד חמשים אבל יש בכיס מוסיף, א"ר יוסי זאת אומרת שאין אומרים לפרנסים ללוות דו פתר לה בשיש בכיס אבל אם אין בכיס פוחת, ונראה שר' יוסי מפרש אם יש בכיס מפרנסין אותה לפי כבודה כלומר אם יש בכיס מעות הרבה שיספיקו לפרנס זאת ואחרות עמה אם תבאנה להתפרנס אבל אם יש בכיס כדי לפרנס זאת בלבד לפי כבודה אין נותנין לה כל מה שיש בכיס. והכין מוכח נמי התם מדאמרינן הדא בולדא דאתא ביומי דר' אמי אמר ישתביק למועדא אמר ליה ר' זעירא ודמיית יפסיד אלא יתכל ומריה דמועדא יקיים, ותייה דר' חנינא כר' זעירא ודר' יוסי כר' אמי.

→ איתום ויתומה שבאו להתפרנס. פי' פרנסת כסות⁵⁶, מפרנסין את היתומה ואח"כ מפרנסין את היתום וכדתנן בהוריות⁵⁷ האשה קודמת לכסותה ולפדותה, אבל במזונות מפרנסין את היתום ואח"כ מפרנסין את היתומה, וכדתנן התם⁵⁷ האיש קודם להחיותו דכתיב⁵⁸ וחי אחיך עמך אחיך קודם לאחותך⁵⁹.

10/07/2018nrx

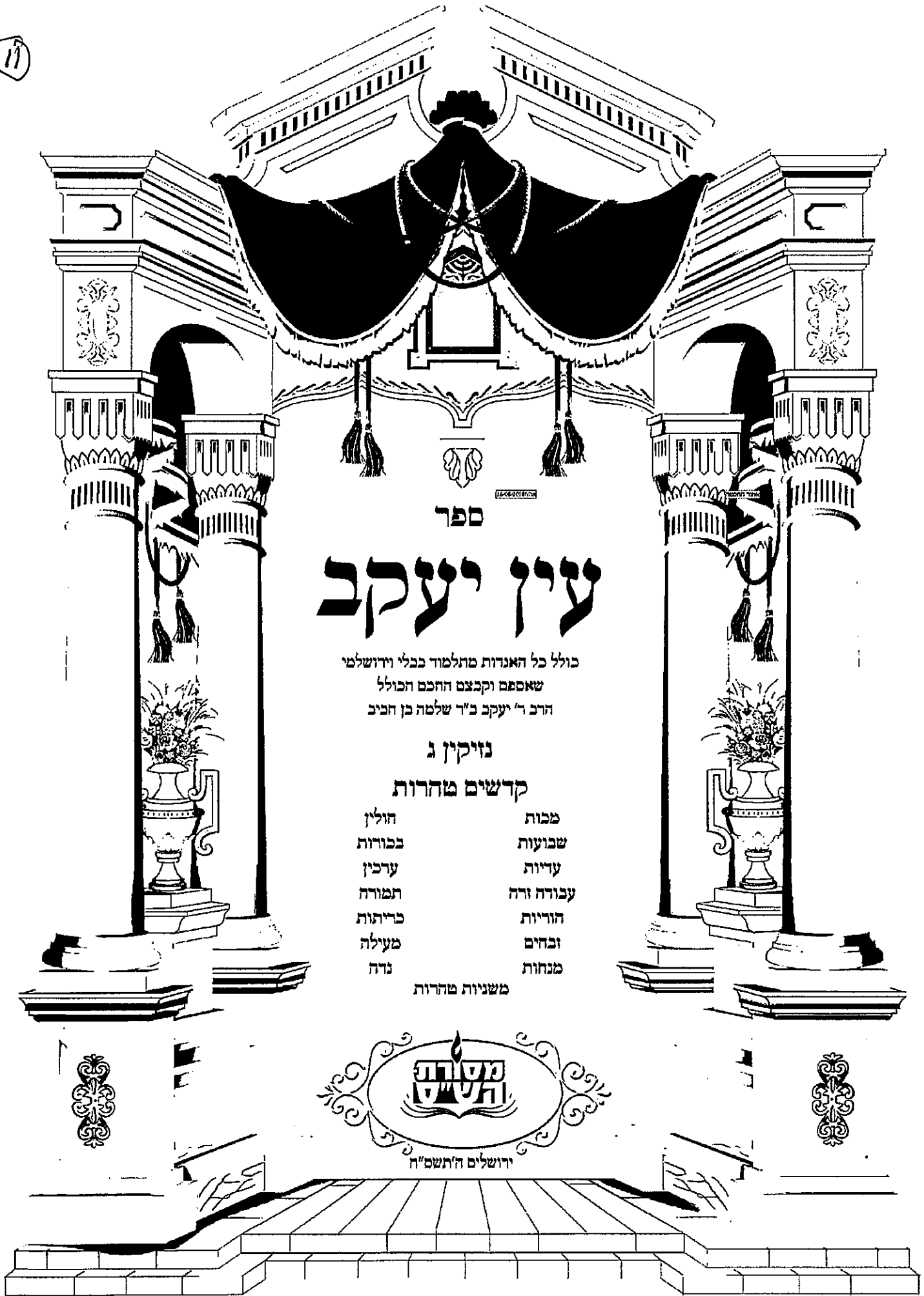
האנוסה באו איש ואשה לבית שחולקין מעשר עני נותנין לאשה תחילה וכו', ותי' דהאי להחיות אין פירושו אכילה אלא דינה של אכילה כדין הכסות והא דקתני האיש קודם לאשה להחיות היינו להצילו תחילה אם הם טובעים בנהר או אם נפל על שניהם גל מפקחין את הגל תחלה מעל האיש, וכה"ג פי' התוס' בנוזר מז, ב ד"ה והתניא וכו'. ועי' בשו"ע סי' ע ס"ג ברמ"א דבאין לו מזונות רק לאשתו אוכל בהדה, והבית יעקב בסימן עח הק' דאשה קודמת, ונראה דרק בדיני צדקה הוי דין על גבאי צדקה להקדים אשה לאיש, אבל התם דהוי לעצמו ודאי דאיהו קודם ומש"ה אוכל בהדה, [וכמ"כ פשוט דלגבי חיוב האב במזונות בניו ל"א קדימה של בת לבן דהתם ל"ה מגדרי צדקה], והגרא"ב מקמאי ז"ל הק' מקרא דללוי לגר וליתום ואלמנה וגו' והרי אשה קודמת, ונראה דבמזון עניים דשייכא לכל השבט ל"ש קדימה לאשה מלאיש, ורק בצדקה אמרי' כן כיון דזכייתם מכח הנותן, ובזה יש לבאר מש"כ התוס' להלן סח, א. בחילוק הר"ת בין לקט

ופסקו לה ארבע מאות דינרי זהב לקופה של בשמים ולא היתה (אלא) שומרת יבם.

[סז, א] אמר רב שמואל בר נחמני א"ר יונתן גמלים של ערביא אשה גובה פורנא מהם. פרש"י ז"ל⁴⁸ פורנא שבת, כלומר שגובה שלישי ריוח כמו שגובה בכספים וכן כלם חוץ מארנקי דמחוזא שפי"י⁴⁹ גובה כתובתה מהן ואינן לה כמטלטלין דאין כתובה נגבית מהן אלא כקרקע משום דאסמכתייהו עלייהו דרוב סחורתן ועסקן בכך, והנכון לפרש⁵⁰ כולן על דרך אחד ולומר שהיא גובה כתובתה מהן אע"פ שאין כתובה נגבית מן המטלטלין הואיל ורוב עסקן בכך ואסמכתייהו עלייהו, ואפשר להוכיח מכאן⁵¹ דעכשיו שהרוב מתעסקין במטלטלין ומוכרין קרקע לישא וליתן בכספים אף אשה גובה כתובתה מהן מדינא דגמרא, אלא מיהו רבותינו הגאונים ז"ל כבר תקנו לגבות כתובה מן המטלטלין⁵².

מתני'. וכן המשיאין⁵³ את היתומה לא יפתחו לה מחמשים זוז ואם יש בכיס מפרנסין אותה לפי כבודה. ומסתברא דחמשים זוז נותנים לה בין יש בכיס בין אין בכיס ומחייבין את הגבאים ללוות ולתת, דאי בשישנן בכיס דוקא מאי שנא חמשים אפילו טובא נמי לפי כבודה אלמא חמשים אפילו אינן בכיס מחייבין את

48 ד"ה פרנא. 49 ד"ה פרנא [השני]. 50 וכ"כ בתוד"ה גמלים, וכריטב"א שיטה לר"ן ורבינו קרשקש. 51 וכ"כ רבינו בשו"ת ח"ב סוף סימן קסג. 52 ועי' עוד בתורא"ש, וברא"ש ב"ק פ"א סי"ט וברא"ש לפנינו, ובק"י אות ע. 53 לפנינו: המשיא. 54 הובא גם בשיטה לר"ן. 55 בפרקין ה"ה, הובא גם בר"ן ושיטה לר"ן ובמאירי. 56 וכ"ה בשיטה לר"ן ובמאירי בשם י"מ, ודחה דבריהם, וכ"ה במאירי בהוריות שם, ועי' עוד בתוס' רי"ד. 57 יג, ב. 58 ויקרא כה, לו. 59 ובמאירי ותוס' רי"ד דתו פי' זה וכנ"ל, וכן בר"מ במתני' פ"ח הט"ו מפורש הדין גם לענין מזונות, וכ"ה בטור יו"ד סימן רנא, ועי' ב"י ופרישה שם, וכ"ג ברש"י ובליקוטי גאונים בש"מ, וההפלאה כ' דהכא מיירי דלאיש יהי' מזונות ממק"א הא לא"ה ה"ג האיש קודם, והבאר שבע בהוריות שם העיר כקו' רבינו והוסיף דפרנסה היינו בין מזון בין כסות דטעמא מפני שהאיש דרכו לחזר כו' שייך בין במזון בין בכסות, ועוד דתניא בפרק נושאיו על הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמוד 310

ספר

עין יעקב

כולל כל האגדות מתלמוד בבלי וירושלמי
 שאסמם וקבצם החכם הכולל
 הרב ר' יעקב ב"ר שלמה בן הכיב

נזיקין ג

קדשים מהרות

הולין	מכות
בכורות	שבועות
ערכין	עדות
תמורה	עבודה זרה
כריתות	הוריות
מעילה	זבחים
נדה	מנחות

משניות מהרות

ירושלים ה'תשמ"ח

הוריות פרק שלישי יב: יג.

12

א זמנים דף פט ע"א:
ב זמנים שס לימא:
ג גיטין נט ע"ב מו"ק
כה ע"ב נדרים מז
ע"א: ד כחצות דף סו
ע"א: ה גיטין נט ע"א:

ושרים הדריס ברמי כיפי כלומר צמגדלים ותומות גדולות לפי שדמיהם יקריסו: יב (בל התדיר מחברו. כגון תמידין ומוספין תמידין קודמין למוספין מוספי שבת קודם למוספי ר"ח ומוספי ר"ח קודמין למוספי יום טוב של ר"ה וכו'. תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם: וכל המקודש מחברו. דס חטאת קודם לדס העולה מפני שהוא מנלה): [למח לי למכתב אשר לעולת התמיר. אלא לכל דתירא נכל מקום היא קדמה דזה צנה אז דנכל מקום תדיר קודם דמשמע אסר לעולת התמיד שהימה

כנל: לפתוח ראשון. לקרות נמורה: ולברך ראשון. צומן: ובזמן ששניהם עומדין על הקלקלה. האיט למשכז וכו' והאשה לזנות האיט קודם להאשה ואפילו היא אשת איש ואפילו היא נערה מאורסה דפגמיה דאיט נפיט מאשה (וכתב הרמז"ס ז"ל שאס היו שניהם בשניה ושניהם מנקשים אותם לזיאה פודה האיט קודם לאשה. לפי שאיט אין דרכו נכך ונקשו ממנו דבר שאין טעמי לו):

יב * משנה. כל התדיר מחברו, הוא קודם אף חברו, וכל המקדש מחברו - קודם את חברו. פר המשויח ופר העדה עומדים - פר המשויח קודם לפר העדה בכל מעשיו. [גמרא. מנא הני מילי? א אמר אביי:

דאמר קרא (במדבר כח) "מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד". ב (למה לי?) מקדי כתיב "עלת הבקר", "עלת התמיד" למה לי? הכי קאמר רחמנא: כל דתדיר - קדמה. וכל המקדש מחברו - הוא קודם את חברו, מנלן? דתנא דבי רבי ישמעאל: "וקדשתו" - לכל דבר שבקדשה, לפתח ראשון, ולברך ראשון, ולטל מנה יפה [ראשון]. * משנה. ד האיט קודם לאשה - להחיות ולהשיב אבדה. האשה קודמת לאיש - לכסותה ולהוציאה מבית השבי. ובזמן ששניהם עומדין על הקלקלה - האיט קודם לאשה. ה פהן קודם לזוי, ולזוי (קודם) לישראל,

ציונים
כהן קודם לזוי וכו'. עוללות אפרים מאמר שיג. משך חכמה ויקרא ז/לד.

ליקומים
אשרך בעוה"ז וטוב לך בעוה"ב. ולכאורה מתחלה אמר פת במלח חאכל וכו' וחיי צער חחיה וא"כ מאי מסיים אשרך בעוה"ז מאי האישור הוא בעולם הזה הלא הוא אוכל פת במלח ויחיה חיי צער. ובארו המשנה כן. הנה מצינו שר"א בעת שהתחיל ללמוד צם שבעה ימים ועיין בפר"א פ' א' ומצינו ר"ע באר"י פרק ששי שבעת שהתחיל ללמוד חיה חיי צער דמכואר שם דר"ע בכל יום ויום היה מביא חבילה של עצים חציו מוכר ומתפרנס בה וכו' וחציו מחמם בה והיה ישן על העצים ומצינו בגרמים שלבסוף היה ר"ע עשיר דקאמר הגמ' גרמים נ' מן שית מילי איתעתי ר"ע וא"כ מתחלה חיה חיי צער ואח"כ היה לו עוה"ז ג"כ. וזה הכוונה של המשנה כן היא דרכה של תורה ר"ל בתחלה בעת שיתחיל לדרוך בהתורה פת במלח תאכל וכו' וחיי צער תחיה ואם אתה עושה כן אשרך וטוב לך אשרך בעולם הזה וכו'. ר"ל שאשרי יהיה בעוה"ז ג"כ שאחר כך יהיה לו גם עוה"ז ואם כן בזה יתרוץ הקושיא של רש"י מתחלה בעת שיתחילו ללמוד לא יקפידו על מאכלם. אך אח"כ הקפידו על מאכלם וממילא יתרוץ קושייתנו ג"כ מרב הונא דרב הונא שהקפיד זה היה אח"כ וכנ"ל (עין אליהו):

עיון יעקב

הפתחים משא"כ האשה וכ"פ כל הפוסקים י"ל דלהחיותו דהכא היינו בענין שאין יכול לחזור על הפתחים כגון שהוא בדרך לכרו עמהם ויכול ליתן לאחד מהם מזונותיו שלא ימות שהם תולים ואם לא יתן להם צרכיו ימותו כה"ג האיש קודם בשביל שהוא זכר וראוי לעסוק בתורה ובכל המצות ובב"י ביו"ד סימן רנ"א

בזול וחשובים כדקאמר טב גילדנא סריא דמתא מחסיא וכו' לכן טוב לדור שמה כדאי בתענית דף י' מלא צנא דרובשא בזווא ובבלאי לא עסקי באורייתא:
74 יב האיש קודם לאשה להחיותו. ואע"ג דאמרין פ' מציאת אשה (כתובת) דף ס"ז דמפרנסין היתומה קודם ליתום מפני שהאיש דרכו לחזור על

עין יוסף

כדאיאת בכריתות דף ה'. ולכאורה יש לשאול כיון ששואל נמשח בשמן המשחה מה לי אם נמשח בפך או בקרן, ויראה משום דסימנא מלחא היא דקרן סימן להבדלה ורוממות כדכתיב (תהלים קמח) וירם קרן לעמא. (שמואל א' ב) וירם קרן משיחו. (תהלים קלב) אצמיח קרן לרוד. (שם קיב) קרנו תרום בכבוד. או לשון זוהר ובהירות ע"ד (שמות לד) כי קרן עור פניו. (חבקוק ג) קרנים מידו לו. גם הוא לשון חזק ועצמות כדמתרגם בעצם בכרן שהוא כמו בקרן בחלוף הכ"ף בקו"ף כמ"ש הרמב"ן בפרשת אמור (ויקרא כג) בפ' בעצם היום הזה. ומזה הענין הקרן קיימת. והפך נשבר לכן משיחת הפך סימן הפסק שהוא כלי חרט פחות ומעוטר אל השבירה:

ענף יוסף
מושחין מדוד ואילך דכתיב ביה מיעוט זה טעון משיחה ולא אחר. אבל שאול דהוי קודם לכן נמשח עכ"ל. וכן פרש"י כאן בהוריות דף י"א ע"ב על הא דקאמר הגמ' וכו' נמשחו כ"ג ומלכים פרש"י ומלכים שעמדו ראשון כגון שאול ודוד ע"כ. אבל הרד"ק כתב על פסוק ויקח שמואל את פך השמן ויצוק על ראשו (ש"א ז) לא היה זה השמן המשחה כי לא היו מושחים ממנו אלא מלכי בית דוד אבל שמן אפרסמון היה. וכן כתב האלשי"ך שם בשם מאמר חז"ל. וכן פ"י הרד"ק (מ"ב ט) ע"ש. וכ"כ היערות דבש בשם מפרשים רבים בדרוש י"ב ח"א. ובילקוט שמואל ב' כ"א אי' אל שאול ואל בית הדמים על שאול שנמשח בשמן המשחה כו':

יב התדיר מחבירו הוא קודם. דאמר קרא (במדבר כח) מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד. מכדי כתיב עולת הבקר. אשר לעולת התמיד למה לי. אלא אמר רחמנא האי משום דתדיר קדים ברישא: וכל המקודש מחברו כו'. דהכי אשכחן בכהן דכתיב ביה (ויקרא כא) וקדשתו. ואמרין (מו"ק כח): לפתוח ראשון. ולברך ראשון. וליטול מנה יפה ראשון: פר משיח קודם. הואיל ומשיח מכפר ועדה מחכרת. בדין הוא שיקדים מכפר למתכפר. וכן הוא אומר (ויקרא טו) וכפר בעדו ובעד ביתו ואח"כ ובעד כל קהל ישראל: האיש קודם לאשה. שהוא מקודש ממנה. שהאיש חייב בכל המצות. והאשה אינה חייבת במ"ע שהזמן גרמא: להחיות. להצילם אם הם טובעין בנהר. וכיוצא בזה (כ"י בטור י"ד סימן רנ"א): והאשה קודמת לאיש בכסות. שבושתה מרובה מבושתו של איש. ונקיט כסות וה"ה לאכילה דחד טעמא הוא (וחספות י"ט):

א וזהו חכם כות דף
ט. מנחום סדר
בראשית: ב ירושלמי
פ"ג להוריות במדבר
כנה פרשה ו' מד"א
ח"צ פרק טו:

ציונים

ממזר ת"ח קודם לכהן
גדול ע"ה. ארתות
צדיקים שכ"ו. אלשיך
עה"ת דברים יז.ית.
מהר"ל נת"ע-א עמ' מט.
רצ"ה צדקת הצדיק
אות עז, דובר צדק אות
ד ד"ה ודומה.

חכם קודם למלך
ומלך לכה"ג וכה"ג
לנביא. ט"ו"ת הרשב"א
ח"א סי' קיט. מהר"ל
דרך החיים עמ' קפט.
יערות זבש ח"א דרוש
טו ד"ה אבל. רצ"ה
שיחת מלאה"ש ראשון
ד"ה ובמכתב, קומץ
המנחה ח"א אות
פג, ליקוטי מאמרים
ויהי אחרי מות משה
ד"ה והה.

ליקוטים

כהן גדול קודם לנביא
דכתיב ומשה ארתו
צדוק הכהן ונתן הנביא
זכו. ועפ"ו מיושב
המשך הפסוק (ש"א יא)
דכתיב ויאמר שמואל
אל העם לכו ונלכה
הגלגל ונחדש מה
המלוכה וגו'. וקשה שם
הי צריך לחדש רק הי
לכתוב ונחזק המלוכה
ועפ"ו הוא מיושב
דאיתא גבי שאול
שמשח אותו למלך רק
שמואל הנביא אך ראוי
להיות גבי משיחה כה"ג
בראש ואח"כ הנביא
כמו שמצינו גבי שלמה
דכתיב ומשה אותו
צדוק הכהן ונתן הנביא
וילפי' מזה כה"ג קודם
לנביא גם ראוי להיות
כל שרי מלוכה ומפני זה
לא רצו ישראל לקבל
את שאול למלך לכן
כתיב ויבחרו אותו ויהי
כמחריש ואיתא בגמ'
בסוגיא זו אין מושחין
מלך בן מלך רק מפני
מהלוקת מושחין אע"פ
שיאנו צריכין כמו גבי

יג חכם קודם למלך וכו' מלך קודם לכהן גדול
כהן גדול קודם לנביא וכו'. משמע מזה
דאפשר שיהיה נביא ולא חכם ולא תקשי לך ממה שאמרו
(שנת גב.) אין הנבואה שורה אלא על חכם וכו' כמבואר
בחידושינו בפ"ק דצנא
צנאל (יב. ד"ה אע"פ שיעלה)
ע"ש ומיהו הכא אית לן
למימר דלדוק ונתן הנביא
ולאי דחכמים היו ולא היו
קודמין למלך לפי שהמלך
דוד ושלמה נמי חכמים
היו ודו"ק:

ישראל (קודם) לממזר, ממזר (קודם)
לנתין, נתין (קודם) לגר, גר קודם לעבד
משחרר. אימתי? בזמן (ששניהם)
[שכלם] שוין, אבל אם הממזר - תלמיד
חכם, וכהן גדול עם הארץ - א ממזר,
תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ.

יג * נתנו רבנן: הנה הוא ואביו ורבו בבית האסורים, הוא - קודם שם
לרבו, ורבו - [קודם] לאביו, ואמו - קודמת לבן.
חכם הנה קודם למלך, ב חכם שמת - אין לנו פיוצא בו, מלך שמת -
פל ישראל ראויין למלכות. מלך קודם לכהן גדול, שנאמר
(מלכים א א) "ויאמר המלך להם: קחו עמכם את עבדי אדניכם"
[וגו']. פהן גדול קודם לנביא, שנאמר (שם) "וימשח [וימשח] אתו
שם צדוק הכהן ונתן הנביא". הקדים פהן לנביא. ואומר (זכריה ג)
"שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך" וגו'. (שפא תאמר)
[יכול] הדיטות הנה? תלמוד לומר (שם) "פי אנשי מופת המה". ואין
"מופת" אלא נבואה, שנאמר (דברים יג) "ונתן אליך אות או מופת".

יג (הוא קודם לרבו. לפדות את עצמו דוחי אחיך עמן
כתיב (ויקרא כה) חייך קודמין לחיי אחיך ואצע"ה סברא
כל לגבי נפשיה עדיפא ליה דאי פריק נפשיה יכול למיעסק
צתורה וצמלות ואי פריק לרביה וקאי איהו צבית האסורים
מאי מהניא ליה לדליה
זכותא דרביה: רבו קודם
לאביו. שאצו הכניסו לחיי
העולם הזה ורבו הכניסו
לחיי העולם הבא): ואמו
קודמת לכולן. דאית לה
זילותא טפי: חכם היה
קודם למלך. שאין כל ישראל
ראוין לחכמה אצל מלך
ישראל כל ישראל ראוין
למלכות: מלך קודם לב"ג
שנאמר ויאמר להם המלך
וגו'. מדקאמר ליה דוד
לדדוק הכהן דהוה כה"ג
קחו עמכם מעבדי אדניכם
וע"כ אנפשיה קאמר ש"מ
דמלך אדוניו של כהן גדול
הוא: (ואומר שמע נא
יהושע הכהן הגדול. מאי
ואומר וכ"ת דלמא שאני
דדוק דהוה מכהן באורים
ותומים וה"ל כהן ונביא
ואמטול הכי עדיף מנביא

דכתיב (במדבר כו) ולכני אלעזר הכהן יעמוד ושאול לו במשפט האורים יהושע נביא היה ואפ"ה הוה כריך לאלעזר
אצל כה"ג שאינו מכהן באורים ותומים לא עדיף מנביא ת"ל שמע נא יהושע הכהן הגדול ויהושע הכהן הגדול צבית
שני הוה דהא צננאות זכריה כתיב וזכריה צבית שני היה דכתיב צעורא (פ' ה) המנצי חגי נביאה וזכריה צר עדו נביאה
וכתיב צננאות חגי (חגי א) צננת שמים לדריוש המלך וינער ה' את רוח זרובבל בן שלמנאל ואת רוח יהושע בן יהואדק
הכהן הגדול וגו' ויצאו ויעשו מלכיה וגו' וצבית שני לאו הוה ציה אורים ותומים דכתיב צעורא עד עמוד כהן לאורים
ותומים ואפ"ה הקדים כה"ג לנביאים דכתיב אמה ורעיך: שמוא תאמר הדיוטות היו ת"ל בי אנשי מופת המה ואין
מופת אלא נבואה. כלומר אין נקראים אנשי מופת אלא אנשי נבואה שנעשה מופת על ידן שנאמר כי יקום צדקבך
נביא וגו' ונתן אליך אות או מופת וכו' תימא דלמא יהושע כ"ג נמי נביא היה דהא קא משמעו מלאך צדיה דכתיב

עיון יעקב

גדול מאחיו בחכמה צ"ל דקאי בבית שני דנוטלין
משום שוחד ובב"ש כתב לאו דוקא ע"ה אלא שישראל
דגדול ממנו בחכמה ע"ש וכן כל דין קדימת אלו
להקדימו לדין וכמ"ש בנדרים דף סב ע"ב חכם קודם
למלך חכם שמת וכו' מ"מ לענין כבוד מלך קדים עיין
בשבעות דף ל' ע"ב שהרי מלך שמחל על כבודו אין
כבודו מחול וחכם שמחל על כבודו כבודו מחול ועי'
ביו"ד סי' רמ"ב דהא דרבו קודם לאביו היינו אם לומד
עמו בחנם משא"כ אם אביו או אתר משכירו המשכיר
קודם ע"ש: L

עין יוסף

שנכנס לפני ולפנים כדאיתא בריש פ"ו במדרש רבה:
קודם לכהן גדול עם הארץ. הואיל ואינו קורא בתורה
אין עבודתו עבודה ואינו מקבל עליה שכר (וזהו חדש ווח
דף צט):

כתב דלהחיותו דהכא היינו להצילם אם טובעים בנהר
וכיוצא בזה ע"ש אף דלענין דינא דבריו אמתיים
ומטעם שכתבתי מ"מ לשון להחיותו בכל הש"ס
פירושו לענין מזונות לכן עיקר כמ"ש וגם הב"י מודה
בזה לדינא שהרי כתב וכיוצא בזה ומטעם זה שכתבתי
הוא ג"כ הטעם לענין השבת אבידה דאיש קודם וצ"ע
על הטור בחו"מ סימן רס"ד ושאר פוסקים ראשונים
שהשמיטו דין זה לענין השבת אבידה דאיש קודם
לאשה שהיא סתם מתני' בלי חולק וצ"ע: ממזר ת"ח
קודם לב"ג עם הארץ. ואף דאמרין לעיל (ט) שיהא

וכהן גדול עם הארץ. בזמן בית שני שלא דקדקו
לקיים והכהן הגדול מאחיו שיהא גדול בחכמה כו'
(תוספות יו"ט): ממזר תלמיד חכם קודם כו'. דכתיב
(משלי ג) יקרה היא מפנינים. יקרה היא מכהן גדול

טור

יזרה דעה

עם כל המפרשים אשר נדפסו מקדם
ומפרשים חדשים מכתבי יד
סודר ונדפס מחדש ברוב פאר והדר

מוגה ומתוכן
ונוספו בו רכבות ציוני מראי מקומות חדשים
ועוד הוספות ומעלות רבות

הוצאת
מוסדות שירת רבורה
מכון ירושלים
תשנ"ג

ס פ ר

שאלות ותשובות

ציץ אליעזר

חלק שמונה עשר

כ ו ל ל

תשובות ופסקים וחקרי הלכות בענינים מעשיים שונים.
ובירורים וחדושי דינים בבעיות רפואיות שונות
וחדישות שעלו על הפרק.

חנני ה'

אליעזר יהודה וולדינברג

חבר בית הדין הגדול

בן לאמו"ר הרה"ג מוהר"ר יעקב גדליהו ז"ל

בעיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תש"נ לפ"ק

18

שהמדובר לא בפיקו"ג ממש, אלא בלהחיותו למונות. וזהו איפוא גם כונת המשנה וכנו'.

וכך מבאר באמת הפני משה בירושלמי שם וכותב, דנראה דש"ס ירושלמי מפרש דלהחיות דקתני היינו לפרנס אותה, דאילו להחיות היינו להצילו לפקח מעליו את הגל וכיוצא בזה היאך שייד לומר כסות אשת חבר קודם לפיקוח נפש עיי"ש.

אמנם הש"ך ביו"ד סי' רנ"א ס"ק ט"ו היטה בדבריו כוונת דברי הירושלמי בהיכא שישנו בע"ה פיקו"ג ממש, ואפ"ה כסות אשת חבר קודם כדיעו"ש, אבל הדבר מאד תמוה ומסתבר יותר כפירוש הפני משה כנ"ל (ולמעשה הסכים גם הש"ך שם דבזה"ו שאין ת"ח אפילו לענין ליטרא דדהבה, לא נהג דין זה, ולא כסות אשת חבר ולא כסות ת"ח בעצמו קודם להי ע"ה יע"ש).

ה) עפ"י האמור באות הקודם אפשר לצעוד הלאה ולומר כי גם הרמב"ם פירש נמי כנו' שהמכוון

במשנה דהחיות הוא לא על פיקו"ג ממש כי אם בלהחיות למונות, ולכא עיי"כ לתרץ על זה שהשמיט הרמב"ם בהלכותיו קטע זה של "האיש קודם לאשה להחיות", והלא רק זה, אלא פסק לפי"ו בקשר לזה להיפך מהכתוב במשנה, דכן הרי פוסק בפ"ח מהל' מתנות עניים שם הלכה ט"ו, דהאשה קודמת לאיש להאכיל ולכסות וכו' והלא זה, דיש לומר דהרמב"ם דחה בזה סוגי' זאת בהוריות מפני סוגי' אחרת בכתבו' דף ס"ו ע"א, דכן איתא בברייתא שם: "יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסין את היתומה ואח"כ מפרנסין את היתום מפני שהאיש דרכו לחזור על הפתחים ואין אשה דרכה לחזור", ופירש הרמב"ם שהכוונה בכתובות שם היא בין לכסות ובין למונות, ודלא כיתר המפרשים אשר בגלל הסתירה שישנה בזה בין הסוגיא דכתובות לבין הסוגיא דהוריות, כותבים לפירש או שהמדובר בהחיות בפיקוח נפש ממש, או שהמדובר בכתובות הוא רק לענין לכסותה, יעוין בתוס' רי"ד ובשטמ"ק בכתובות שם, וכן בהפלאה, וכמו"כ בספרים באר שבע והורה גבר להוריות שם, אלא פי' כי הן סוגיות חלוקות, והכריע לפסוק כהסוגיא בכתובות.

ועולה בדעתי לבאר עוד ביותר מהאמור, ובאופן שאין סתירה בין הסוגיא דכתובות לבין הסוגיא בהוריות אפילו אם נפרש כנו' שגם בהוריות המדובר לא בפיקו"ג ממש, והוא, דיש לומר שהרמב"ם פירש שהסוגיא בהוריות מדברת באופן שאי אפשר לאיש לחזר על הפתחים, כגון במכובד יותר, וכדומה, ולכן האיש קודם, אבל הכל המדובר כשאין פיקו"ג ממש, ודבר זה מדויק בדברי הרמב"ם בה' מתנות עניים שם שמנמק וכותב שלכן האשה קודם לאיש להאכיל "מפני שהאיש דרכו לחזר וכו'", דון מינה, הא במקרה שאין דרכו לחזר אזי האיש קודם, וכהמשנה בהוריות.

וביאר בכזאת כוונת המשנה בהוריות גם הש"ך ביו"ד שם בס"י רנ"א ס"ק י"א, דזה שכתוב דאיש קודם לאשה להחיות צריך לומר דלהחיות היינו להצילם אם הם טובעים בנהר וכו"ג, אבל אכילה לא בכלל להחיות הוא אלא דינן כדין הכסות דמקדימין אשה לאיש עיי"ש. וזה במגביל למ"ש הב"י בטור שהבאנו לעיל.

ג) ובהתבוננות נראה דאפילו בגוגע לדברי הרמ"א בזה אין עוד הכרע שסובר כנו' (פרט להט"ו והש"ך שס"ל במפורש כן).

דהנה ראה זה פלא, דהלבוש ז"ל תלמידו של הרמ"א ז"ל הטא את כוונת הרברים שהובאו ברמ"א הנז' אל כוונת אחרת, דז"ל הלבוש בסימן רנ"ב סעי' ח': פודין את האשה קודם האיש שבושחה מרובה, ואם רגילין השבאים במשכב זכור פודין האיש קודם מפני שהאשה דרכה בכך, והאיש אין דרכו בכך וצערנו מרובה, לפיכך אם שניהם רוצים לטבוע בנהר כדי שלא יקלקלו עמהם הצלת האיש קודם שהוא עושה זה מתוך צער גדול יותר מן האשה וראוי להצילו יותר עכ"ל.

הנה יוצא לנו מדברי הלבוש שפירש שדינו של הרמ"א בזה מוסב לבהמשכיות להמדובר במחבר שם, ועל אותו תגון (ובהראי פירש שלזה הכונה גם של הרמ"א ז"ל בדבריו), והיינו שהמדובר בהיכי שנשבו האיש והאשה והשבאין רגילין במשכב זכור, ובגלל זה רוצים שניהם גם האיש וגם האשה לטבוע בנהר כדי שלא יקלקלו עמהם, ועל כן פוסקים על כגון דא שהצלת האיש קודם היות, והוא עושה זאת מתוך צער גדול יותר מן האשה ועל כן ראוי להצילו יותר, ואם כן לפי זה אין גם מדין זה של הרמ"א כל הוכחה שיהא הדין כן גם בעלמא היכא שאיש ואשה נתונים בסתם סכנת מות שיהא אז ג"כ הדין להקדים הצלת האיש והאשה, ואדרבא מתוך הסברת הלבוש בזה אתה שומע מכלל הן לאו, שדוקא בזה האופן שצער האיש גדול יותר מן האשה או ראוי להצילו יותר, אבל לא בעלמא היכי ששניהם נתונים בשוה בסכנת מות.

ד) ולשו"ן המשנה בהוריות שכתוב: האיש קודם לאשה "להחיות", יש מקום נמי לפירש שהמדובר לא בפיקוח נפש ממש, אלא שהמדובר הוא באת מי להקדים יותר לתת לו מען לחיותו, ומכיון שאין כאן פיקו"ג ממש לכן ראוי חכמים לקבוע בזה את ההלכה להקדים את האיש להאשה.

ונראה להביא הוכחה לכך שהמדובר לא בפיקו"ג ממש מדברי הירושלמי בהוריות שם בפ"ג ה"ד דאיתא: כסות אשת חבר וחיי עם הארץ כסות אשת חבר קודמת לחיי עם הארץ מפני כבודו של חבר עכ"ל. והדבר מאד תמוה דאין יתכן דבר כזה שכסות אשת חבר ותקדם לפיקו"ג של עם הארץ? אלא ודאי

75-

והתבוננתי וראיתי כי גם המאירי על הוריות כיוון בדבריו לחלק כחילוקי זה האמור, דכותב ו"ל: ואף בששניהם באים להחיות, ור"ל להאכיל, שכתבנו שהאיש קודם, פירושו, בשאין אפשר לו לחזור, הא אם אפשר לו האשה הקודמת אף להאכיל שהאיש דרכו לחזור ולא האשה כמו שהתבאר בששי של כתובות ע"כ. והנה לשם מה מצא המאירי לנחין לבאר ולהגיש דבששניהם באים להחיות האמור בזה בהוריות שם, ר"ל להאכיל? אם לא שבא בזה לאפוקי שלא יעלה על הדעת לחשוב שהמדובר בזה בלהחיות ממש ובמקום פיקו"ג, אלא שגדע שהמדובר רק בלמי להקדים להאכיל ושואם לא יספיק גם לשני אזי יהא על השני לחזור על הפתחים, ולהמשיך לבאר, שבוה יש חילוק בין אם אפשר לו להאיש לחזור על הפתחים או לא, ושבבהוריות המדובר כשאי אפשר לו לחזור, ולכן האיש קודם, ואילו בכתובות המדובר כשכן אפי' לו להאיש לחזור על הפתחי' ולכן אזי האשה קודמת, ו"כ. ושמח ורחב לבבי שיוצא לנו מדברי רבינו המאירי ו"ל ראי' גדולה הן לפירושנו הכללי שהמדובר בדיני הקדימות בהוריות הוא לא במקום פיקו"ג ממש, והן בפירושי עסי"ז את דברי הרמב"ם ובכוונתו בזה, ובישולי עי"כ את דברי הרמב"ם והטור על שהשמיטו את הקטע של "האיש קודם לאשה" דאיתא במשנה דהוריות, ושההלכה הזאת וחילוקיה מקופלת בהלכה אחרת בדברי הרמב"ם זכנו"ל. ואם כבר מצאנו לאחד מגדולי הראשונים שמבאר כמעט בכאמור בישולי הסוגיות דכותבות ודהוריות דלא יהיו כסתרי אהרדי, החבר גוטה לומר כמעט בודאות שגם הרמב"ם כוון לפרש ולבאר נמי בכזאת וכדברינו האמורים. L

(ו) וזוה שכתוב במשנה דהוריות שם "דהאשה קודמת לאיש להציא מבית השבי", ניתן ג"כ לפרש שאין המדובר בפיקו"ג ממש, אלא מפני שבזוה מרובה בלבד.

בדומה לזה מבאר הש"ך ביו"ד סימן רנ"ב סק"י בהא דאיתא נמי בהוריות שם, ונפסק כן להלכה בשו"ע שם בסעיף ט' "דאמו קודמת לכולם לפדות מבית השבי", דמשמע שקודמת אפילו לדידה, ומבאר הש"ך דמיירי דאין בשביה זו משום סכנת נפשות, אבל אם יש סכנת נפשות היו קודמין לשל אמו ע"ש. ועפי"ז מבאר בספר חזרי דעה על יו"ד בסימן רנ"ב סעיף ה', דגם הדין הנפסק בשו"ע שם בסעיף י' דאם איש ואשתו שבויים אשתו קודמת לו, דה"נ פשוט דבמקום סכנה הוא קודם עי"ש.

ו"ש הוכחה לדברי הש"ך מדברי הירושלמי בהוריות שם דאיתא דהוא קודם לאמו בלפדות משביה, וזה דלא כהנפסק בשו"ע, ובע"כ דהשו"ע מיירי כשאין סכ"ג, ובירושלמי המדובר כשיש סכ"ג, והכי ראיתי באמת בספר שער יוסף על הוריות להחיד"א ו"ל שכותב להקשות על זה שמשמע בשו"ע ומפורש בדברי הש"ך

שהכוונה של אמו קודמת הוא אפילו לדידה, ואילו בירושלמי איתא בהדיא דהוא קודם לאמו, וכותב ליישב דהך דירושלמי מיירי בשיש שם סכנת נפשות דבזה הוא קודם לאמו וחיי קודמין, ומאי דתנינא בתלמודין אמו קודמת לכולם איירי בשאין שם סכנת נפשות. יעו"ש.

(ז) כמ"ז כן הדין של היה אביו ורבו בשבי רבו קודם לאביו, הנאמר בגמ' בהוריות שם, אפשר ג"כ לפרש שהמדובר נמי כשאין פיקו"ג, ונראה דניתן אפילו לדייק זה מהמשנה בב"מ דף ל"ג ע"א שכתוב דין זה בלשון "היה אביו ורבו בבית השבי פודה את רבו ואחר כך פודה את אביו", והן לישנא של "ואחר כך" משמע שהמדובר כשניתן לפדות את שניהם, והביעא היא רק למי לחלוק הכבוד להקדימו לפדותו משבוי. וְהַכִּי רְאִיתִי בְּאֵמַת בְּחִירוֹשֵׁי הַרְשִׁישׁ לְב"מ שֶׁם שְׂמַדִּיק נָמִי בְּכֹזָא, וּמַחֲדָשׁ לֹמַר, דְּמַדְקָאֵמַר בְּהַנִּי וְאַח"כּ וְל"ק סַתָּם "קוּדָם" כְּבַדִּינֵי אֲבִידָה לְעִיל, מִשְׁמַע דְּבָא לְאַשְׁמַעִינָן דְּדוּקָא בְּסִיפָא בִּידוּ לְפִדוּת שְׁנֵיהֶם הוּא דְרָבוּ קוּדָם, אֲבָל אִם אֵין שְׁהוּת וְאֵין סִיפּוּק אִזֵּי אֲבִיו קוּדָם עִי"ש.

(ח) עו"ד אני מהרהר דבר מה בקשר לקטע דין המשנה של "האיש קודם לאשה להחיות", וליישב זה מה שהשמיטו זה הרמב"ם הטור והשו"ע. ושיהא מיושב אפילו לפי המפרשים שהמדובר בפיקו"ג ממש, והוא זה, דהנה השיטה מקובצת בכתובות שם מביא דהרמב"ם פירש הטעם לזה דאיש קודם משום דכתיב וחי אחיך עמך, אחיך קודם לאחיותיך ע"ש, אבל כפי שהבאנו הרמב"ם איננו מפרש כן, אלא מבאר הטעם לזה מפני שאיש חייב בכל המצוות לכן הוא מקודש ממנה, וא"כ לפי טעמו זה של הרמב"ם, ודעימיה, יוצא שדין זה אין לו חלות אלא רק אם המדובר באיש מקיים כל המצוות כפי שמצווה, אבל אחרת לא, ובמקרה שאשה כן מקיימת המצוות המוטלות עליה, והאיש לא, אזי מתהפך הדין והאשה קודמת, ועל כן יתכן דמשום כך לא הזכירו הרמב"ם והטור והשו"ע דין זה של האיש קודם לאשה להחיות, מכיון שזה לא מוגדר כדבר הקבוע, אלא הדבר תלוי לפי מידת הקיום של המצוות שהאיש והאשה מקיימים, ולפי הניתונים והשיקולים שיהא בזה למצילים באותה שעה, ולכן מצאו לנכון לא לקבוע בזה מסמרות גטועים והשאירו את הדבר להכרעת המתעסקים.

(ט) וְהַנֶּהֱבֵא בְּסִפְרֵי שׁוֹיֵת צ"א חִי"ז סִימָן ע"ב הַבְּאֵתִי מֵהִישׁוּעוֹת יַעֲקֹב יו"ד סִימָן קנ"ז סק"א שזעלה דאף שמצד הדין אין היחיד מחויב למסור את נפשו אפילו לטובת הכלל, מכל מקום אם רוצה מעצמו למסור את נפשו למען טובת כלל ישראל רשאי לעשות זאת ואין עליו חטא על כך והוכיח זאת מלוליניוס ופפוס הרוגי לוד שעשו בכזאת כמסופר בתענית דף י"ח ע"ב ע"ש.

19

ספר

שאלות ותשובות י ד א ל י ה ו

לרבי אליהו ב"ר שמואל מלובלין זצ"ל

זכה הספר שפסקיו יובאו הלכה למעשה
ע"י הבאר היטב, הפתחי תשובה וגדולי הפוסקים אחרים.
אך לא זכה לצאת לאורה מאז שהודפס לראשונה באמשטרדם
בשנת ה' תע"ב.

עתה יוצא הספר לאור מחדש לזכות את הרבים,
שיוכלו שוב להנות מאורו.

נירושלם חובב"א

בני ברק

ה' תשמ"ג

ברפוס הרא"ל כהנא

שאלה מן

שאלה

אם מחויב אדם להכניס עמא
בסבנות נפשות כדי להציל חבירו
גדולי או אינו מחויב בזה אבל עכ"פ ראוי לעשות
כן אם רוצה מאדת חסידות או מתעב אהבת חבירו
או אינו ראוי לשכן עמא כלל בשביל הגלת
חבירו:

תשובה

לא נחבאר בדברי השאלה על מי
ומי הוא הספק אם שניהם העניל
והניצל שנים כגון שיהיה ע"ה
או ת"ח וא' ע"ה:

איברא

לדעתו בהגהות מיימן לזריך לסכן
עמא בשביל הגלת חבירו והוצא בכ"ז
ספ"ח מהל' רוצח ובג"י סי' תכ"ו נח"מ וכן הב"י
טעם לזכרון משום דזה ספק וזה ודאי ודאי
הירושלמי ע"כ ואיני יודע אם כונתו לזה הירושלמי
שאבאר בע"ה:

גלעד

לדעתו להאי דינא כלל ובאשר אנאר
בע"ה ואפשר דמ"ה השמיטו הב"י
ולא הביא האי דינא בש"ע שם נסי' תכ"ו ע"ה
בש"ע:

אך

לעד"כ עיקר דהאי דינא הכי אם שניהם
שנים בצעלה כגון שניהם ת"ח או ע"ה ואכ"ה
אם האניל ת"ח והניצל ע"ה לדעתו ראוי להכני'
עמאם אפילו בספק וההגלה ודאי ולא איכפס לן
בספק או בודאי בזה (ומתעשה דעולא בכורים ק"כ
משמע קצת דא"ל לסכן עמאם אפילו בספק ע"ה)
ומכ"ה דאינם חייבים אפילו בשניהם שנים וא"ל
אם האניל ת"ח ולא הניצל (ע"ה נ"ס) הלכו קטני
סי' רכ"ט ולדעתו כפ"ה הספיקא שלו דתלה באופני'
שכתבתי):

אך

אם האניל אינו ת"ח כמו הניצל או כלע"ד
דמותה להכניס עמאם אבל אינו מחויב אם
לא מאדת חסידות אם ירצה כאשר אנאר בש"ד
(עמ"ה נ"ס) חסידים סי' תרצ"ט דעצוב להדיע
לומר הרנוכי ולא חבירי ת"ח) ובפירושו של ר'
שם טוב פתיחה של תורה נבוכים ו'ב ו"ל אנאר
מיסת אלף אלפים סבלים בעבור הגלת איש מעולה
ולא מיסת איש מעולה בעבור הגלת אלף אלפים
מכלים כו' ואף דאפשר דלאו מר בר רבי' חסם
ע"ז:

ואבריא

ראיה על כל פרעו דינים הכל' והנה
דין הראשון מ"ה לחלק בין מי שיש לו
מעלה על חבירו זה ש"ס ערוך בסוף הוריות הא"ס
קודם לנאש כו' כהן קודם ללוי לוי לישראל כו' -
אינתי בואן שכולם שנים אבל ממור ת"ח קודם
לכ"ב ע"ה והוצא בהרמב"ם ונעור י"ד סי' רכ"א
ורכ"ב ובסי' רע"ו בהב"ה סעיף ט"ו ואם היה הוא
ואביו ורבו צנית השבי והוא קודם מרוב הפשיטות
לא נקט ליה בשמחה סוף פ"ב דכ"ט וסי' רע"ב ב"ך
רק אביו ורבו טעם דיש חילוק שם עיין בחי"ט
וב"י שם:

דרי מבאר לפניך דאם היה הוא ואביו או רבו
צנית השביה הוא קודם לכולם ואף א"ל
דאם רוצה לפדות רבו כו' שהרשות בידו אלא
שאינו מחויב וכתב הש"ך בפ"י סק"י דמיון קודמין
אפילו לשל אמו דקודמת בשביה כו' הגם שראיתו
דמיון קודמין מקרא דאפ"ה כו' לא דק בזה אם
לא שזונתו ב"כ למה שאכתוב לקמן דאביה בופו
כלמד מאביהת ממנו א"כ עיקר חסר מהספר
עכ"פ מוכח דמכ"ה דאינו מחויב להכניס עמאם
להכנה אפילו בשל רבו והוא ק"ו מה התם שכתבם
כבר ואעפ"כ הוא קודם להללה עאל"ו שאינו מחויב
להכניס מתחילה וא"ל דהתם גבי שביה דשניהם
בודאי הכנה ע"כ הוא קודם לרבו אבל כשהוא
אינו רק בספק סכנה כשיציל ורבו או אפילו חבירו
בודאי מוטב להציל את הודאי ולהכניס עמאם בספק
כמ"ה הב"י סג"ה וז' :

אין חולק דלא מצינו לחלק בענין סכנת
נפשות בין ספק לודאי פשיטא דאם יש
לפנינו להציל שנים שהאחר בספק ואחר בודאי
דמצינן את הודאי ומצינן את הספק דמאי תיתי
לעשות יאייבא כשניהם שנים בצעלה אך אם אין
שניהם שנים בצעלה והיוצר בצעלה הוא בספק
הכלה והאחר בצעלה בודאי הלה ז"ע גדול אם
להכניס את הספק המוקדם בצעלה מפני זה האחר
בצעלה:

ומפשטא דש"ס בהוריות משמע דאין כ"ה
בספק או בודאי רק הכל תלוי
בצעלה ואי הוי חילוק בין ספק לודאי לא ה"ל
לעיסוק למימר הכי מילי דשניהם ודאם או שניהם
בספק אבל א' בודאי והשני בספק יש לו להקדים
אפילו באחר בצעלה (וא"ל מש"ה בירושלמי פ"ב
דאקלים אין פודין שבוי בשבוי דל"ק מידי ע"ה דאינו
ענין לזה דהתם כבר פרה לשבוי א' ואז אינו ראוי
להחזירו כדי לפדות שבוי ככד ממנו עיין בפ"י שם
וא"ל דמאס דהוא פשוט דודאי קודם האחר
בצעלה לספק המוקדם בצעלה ומרוב הפשיטות לא
הוצרך לעינקט ע"כ זה אינו חדא דהא מבואר
בירושלמי שם בהיפך דאפילו ת"ח לכסות וע"ה
להחיות ת"ח קודם וכתבו רמ"א בס"י רכ"א סעיף
ט' לדינא ואפילו לדעת הש"ך לחלק בואן הנה כו'
אודה גבי שניהם להחיות בצ"ה מש"ה בס"ק ט"ו
דכ"ב ע"ה לאו דוקא אלא שאינו שיה נחמיה
לושראל כו' אבל במ"ה בס"ק ט"ו לחלק בואן הנה
ז"ע דלא דמי לסי' רמ"ב סעיף ז' ולכאורה שני
הסעיפים אלו סותרים זה את זה דהא אפילו
ככ"ב כתב רק גדול ממנו כו' :

ועוד דהא ע"כ מצינו דאדם יכול ליתן כל אשה
לו בעד נפשו ואפילו בעד אשתו וכו' יוסת
ויוסתי מכדי דמיון כמ"ה הפוסקים ואפילו אינו רק
בספק סכנה ואלו בשביל אחר שאינו ת"ח אינו ראוי
ליתן יוסת מכדי דמיון אפילו בודאי סכנה ובכורים
פי"ח דף פ' ופ"ה דאפילו כבישתן קודמין לחיי
אחרים ובירושלמי פ"ח דשביעית לח"כ עיין בפ"י
משנה ה' פ"ה דביעין משמע דגם בואן הנה אין
חילוק

וראש בשנהדרין דף ע"ג א זה אבדת גופו א"כ
כמו שק"ל דלדבריו קודמת מכ"ס אגונות גופו דלא
ללאד אלא מאבדיה:

וממ"ש שס דפ"ח דסנהדרין דע"ג מוכח כמי
דאין צריך לסכן עצמו בשביל הצלת
חבירו דאמר עניין לרואה את חבירו שהוא טובע
בבאר כו' שהוא חייב להצילו ת"ל לא תעמוד על
רעיך וצריך והא מהבא כפק מהתא נפקא והשנות
לו זו אבדת גופו אי מהתא ה"ל הכי מילי בפסעי'
אבל מיטרא ומיגר אגורי אימא לא קמ"ל . הכי
לפניך דאיכו חייב רק לאיטרא ולאגור ולחזור על
כל הדדין שלא יאבד דס רעהו ואי הוי ס"ל דצריך
אפילו לסכן עצמו מאי בעי קרא על טרחתו למיגר
אגורי . ועוד טפי הל"ל דקרא ללא תעמוד אתא
דצריך אפילו לסכן עצמו דלא הוה ידעין מקרא
דוהשת לו:

עוד י"ל ראיה דאין צריך לסכן עצמו מהא דא'
בסנהדרין דף ע"א גבי דיוק אחר דודק
ששבר את הכלים דפטור מלאשם כו' ומפרש דא"כ
אין לך אדם שיגיל את חבירו ואי ס"ד דריבא
דצריך להעמיד עצמו אפילו בסכנת נפשו בשביל
הצלת חבירו א"כ איך קאמר אין לך אדם שיגיל את
חבירו בשביל ספק היות מאון . אבל ילו ראיות
מוכח דע"כ אינו מתחוב להכניס עצמו בספק סכנה
בשביל הצלת אחרים וכ"כ א"ה והובא בס"ב נטע
בא"ח ספ"י שכ"ע דאין לסכן עצמו בספק:

וכבר כתבתי דאם אין פרוין אהו יותר מכדי
דמיו אפילו בעומד להריגה ודלא כמ"ש
התו' בחד תירוצא דבפ' הכיוון או מוכח קצת
דאוסורא נמי איכא לסכן עצמו בשביל חבירו
והדמים מודיעים דא בעד נפשו רשאי ליתן כל
המאון אפילו בספק סכנה ובעד חבירו שאינו ת"ח
אינו רשאי ליתן יותר מכדי דמיו הגם ד"ל קצת
דבשלמא בני מאון שייך הכי טעמי דתיקון עולם
מ"ש שס דרך מ"ה ולא שייכי לבני נפשו סוף סוף
אח"כ יגיל עצמו בכל המאון שנעולם א"כ שייכי גם
גוה הכי טעמי:

אבל עכ"פ דאם התציל הוא באעלה יותר מן
הכיצל פשיטא ופשיטא דאיסורא כמי
איכא אפילו היבא דהתציל בספק והכיצל בודאי
כמ"ש (וה"ל מיהודה שאר מוטב שהניח את הספק
וחתפס את הודאי כי י"ל בכמה גווני וכן במה
שראו לאפור עצמם בשביל יסק) וכן מ"ש מוטב
שהתא כפש א' בספק ולא כולם בודאי ולכן לא רלו
להכניס בסכנה עבור שאעון לבר כמ"ש בס' סולת
בלולה פ' ויגש . אך אם הניצול ת"ח והוא יותר
באעלה מן המציל ללע"ד דמותר להכניס עצמו
בסכנה . ואפשר דאזכור כאי איכא:

ובגדרון כוה כ"ל דאיירי בירושלמי פ"ה דתראון'
ובי"ד דף פ"ד דמצינו דר"ל מהר נפשו
להציל את רב איבא שאפשר שהיה רב איבא גדול
ער"ל הגם דהתא באמת פליגי ר' יונתן אר"ל אבל
אפשר לומר דר"י דאמר יכרך התא בבדיחו ר"ל
דאינו מתחובים להסתכן אך ר"ל עביר ממדה
חסידות

חילק לא כמ"ש הש"ך . עמ"ש נס' ט"י פ"ה
דברכות דמ"ג ו"ל בדבריו (עמ"ש נס' יוטה
משה דף ק"ל"ה בשם ס"ח ס' שם"א נ"ח וע"ה חולה
דמ"ח קודם):

ובמש"ל גבי ת"ח נו' י"ל מ"ש בפ"ב דר"ה
ך"ג"א דאר"י אוי להם לא"ה שא"ל
תקנה סכ' תחת הנחשת אבויא כסף כו' תחת ר"ע
וחבריו מאי מביאין ועליהם הוא אומר ונקיתי דמס
לא נקייתי ר"ל דבשלמא אחר הרוגים יא להם שיעור
אבל לת"ח און להם שיעור לשלם כלל עמ"ש ב"י
אליהו על מאמר זה בירושלמי פ"ב דברכות ה"ג:
הגם . שתו' כתבו בפ' הנוקן דכ"ח גבי האי
ינוקא שפדאו במאון הרבה דמאס סכנת
כפאס פורין יותר מכדי דמיו דמאסמע בפ' השולח
דמ"ה נו' . א"כ מאס דמופלג בחכמה היה עכ"ל
הירוצא קמא לא קאי אליבא דאמת וב"מ בפ' השולח
דשיבויא קמא ליתא עכ"פ וכ"מ בירושלמי דהוריות
וגם הרא"ש לא כתב האי שיבויא רק מאס דהיה
ראוי להיות ת"ח ומכ"ש ת"ח עצמו וכמ"ש בבי"ב
ס"ד וז"ל הו' ללא הוכירו הפוסקים האי דינא
דהריגה מאס דבשני כוליהו איפנהו וכ"מ בפ"ח
מס'ל מתנות עניים דאפילו בעומד להריגה אין
פורין יותר מכדי דמיו אך ז"ע דלא הוכיר דין אס
בת"ח מותר ליתן יותר וע"כ ז"ל מדלא ס"ל חילוק
דהריגה א"כ ז"ל תירץ שני של תוס' גבי האי
ינוקא שפדאו במאון הרבה עמ"ש נס' חסידים ס'י
תק"כ"ו ובס' י"ע אוכה דף מט"ל:

דרי לפיכך דהכל תלוי באעלה ולא בודאי או
בספק ובאמת איך נאמר לחלק שיכנים
עצמו בסכנה מאס ספק הואיל וחבירו בודאי דהו'
אפילו במאון הקל אמרו המ"ע והפילו מניק אמר
צרי וניוק אחר שמו ק"ל דעדיפא שמו דניוק אנרי
דמניוק אף ש"ל קצת עכ"פ חזינן דעד יף טפי
ספיקא דמוחוק אנרי דמוציא ומכ"ס בחוקה דנפס'
ע"ד ראיה דאין צריך להכניס עצמו בספק
סכנה בשביל הצלת אחרים אמ"ש התו'
צפ"ט דנה דף ס"א גבי ר' ערפון שלא רצה
להצטין הכי בני גלילא דכסף עלייהו קלא דקטל
כפשא כו' שלא רצה לסכן עצמו עננים אף
שאסתמא לא היה אצלו רק ספק סכנה אס יודע
לאלכות דמסתמא היה יכול להתנצל שא"י שהרבו
והס היו בודאי סבלה אלו הטמאים עכ"ו לא היה
רצה להטמאים מספק ונש"ות בית יעקב בס' ק"ו
הוציא פי' התו' מפשטו ולא דק ועיין מ"ש צנוק
הרין שס אינו כן:

ונ"ל ליתן טעם למה באמת אמרו הוא ואביו
ורבו נבית השכיה כו' . הוא קודם
(ומשילא כלמד כיון ה"ל) הגם ד"ל דמאד הסנרא
אמרו כן וא"כ ראיה אבל באמת סאכו על מ"ש
צנ"א גבי אביתו ואבדת אביו ורבו דלדבריו קודמת
מקרא דאפס לא יהיה בך אביון כו' אך ק"ק למה
לא קטע באמתיתן האי חילוקא כ"ל לענין מאון
אבדיה:

והנה אבדת גופו של חבירו כלמד. והשנות לו

חכמות ולא מצד הדיון עיני בופה תואר פ' ויגש
הוף פ' ל' סי' ט' ונצ'ו סי' קכ"ו ונרש"י פ"ח
דמנהדרין עכ"ב ד"ה יצא רובו שלא הביא הא
דלעיל רק תוספת' ותאורה ועז"ש התי"ע בנ"ו פ"ו
דאהלות :

גס מצינו שמסרו עמאן לסככות כפשות בשביל
שיקבלו חייה הלכה כמ"ש בב"ק דף ס"א
א' אף שנאמת לא חנה דוד לשמותם בו משום דא'
כך מקובלני כל המוסר עמאן על ד"ת בו' אין
אומרים משמו עכ"פ משמע שהם לא עשו איסור
באם שמסרו עמאם וכ"מ בירושלמי פ"ק דשבט דף
ב"ר (וא"ל דהא אפילו ע"ה לפ"ו נאי דנריך לקרוב
ביציאת כשמתו כמ"ש ב"ד סי' ש"ט סעיף ה' משום
דדמי לט"ת בו' י"ל ועיין בט"ו ע"ס ועיין נחו' בפ"ד
גיטין דף ל"ו ד"ה אלא בו' איך שמסרו עמאן בשביל
ד"ת ונחו' ע"ו דל"ו :

דדי דאפילו משום ד"ת ואיזה הלכה מסרו
עמאם כ"ש דמותר לסכן עמאן בשביל
הכלה ת"ח וכ"מ בירושלמי דתנוונת ג' וני"מ רס"ה
שכל דבר שב"ד נוסבין נפשו בו' כוף מתקיים גידם
כמ"ש למאש עהיני ש"מ דמותר למסור בו' ובסנהדרין
דף ס"ח גבי ר"א בו' דהכה ר"ע עד שהיה דמו
אמת לארץ בו' כתבו התוספות היכי עביד הכי בו'
עד מאוס כבוד התורה מותר וכ"כ בסו"ק פ"א ע"א ל'
ונמ"ק ד"ד דקרעו תלישר איזעלי בו' פירשו פוס'
בהמובל ל"א משום כבוד ת"ח לא הוי יוסר ענאי
וכסנוקין כ"ח כתבו דמותר לפנות ת"ח בכל עמאן
שכענולס כמ"ל :

מכל וה מוכח דאין ת"ח בכלל דין של שאר
אנשים ואל תשגיחי עמ"כ איך שייך לומר
בזה חסירות או דיכא דרשאי או אינו ראאי ואי
זוגא דרשאי או מתייב ג"כ ואי דיכא דאינו מחויב
אינו ראאי ג"כ וכי פירוקא לסככות :

זח אינו דע"כ אבידה גופו של חבירו כלמד
מקראי דאבידת עמון וכמו שאבידת עמון
אבידתו קודמת לשל כל אדם בו' - הא אצ"ו שם
כל המקיים עמאן כך סוף ב"א לירי כך ופר"מי
והובא ג"כ בסו' רש"י שיש לחזק לכנות לפנים
משורת הדיון אם לא בפסידא דמוכה וזה שייך לבני
עמון דמאובו הוא כמו עמון של אביו ורבו - אבל
גופו של רבו עדיף עפי מבוטו א"כ יש לו לעשות
לפנים משורת הדיון ותרשויהו נכנסו בסוב"א בכלל
ב"ח הכורך שם אף שזה בעמון זה בנזטו כמ"ש
דשייך בזה מרת הדיון ומרת חסירות אבל לבני עמי
שחבירו אינו מוקדם באעלה עמנו אינו שייך סבר'
זו ואל' עמ"ש בתענית דף י"ח ב' בני פפוס ולונים
שמסרו עמאם כדי להגיל אחרים שהיו בסכנה בו'
כך פרש"י בשם י"א (ובירושלמי דמנהדרין דף א"ב
לא פי' בן ונחו' פ' כלל גדול שכתבו להם
מים בכלי זבוכית ולא רצו לשקות וכו' בפ"ד דשביעית
לה"א חדא ד"ל דגם הכס היו ת"ח בהניחוליס בו'
ועוד להקם כולם בסכנה כמ"ש פר"מי בפ"ג דפסחים
ב' ונפ"ק דב"ב י' ונס' מאור הקטן פ' פתחם פד"א
עמ"ש בס' יוחסין ל"ו :

ונלעד דהיכי דודאי דהכותרים יהיו נזולים
ומתחילה היו כולם בסכנה פשיטא
דמותר לקחתם למסור עמאם כדי להגיל עכ"פ
להאחרים ואפילו לודאי סכנה מותר אכן אם הוא
אינו בסכנה אינו ראאי אם לא להמקדמים במעלה
או מותר :

עב"ש רש"י בפסוק אל תדמי בפסך אל תהי
סגורה להמלט ביום ההרגינה בנית
המלך שאין אהה רוצה לסכן עצמך עכשיו על
השפק לבח אל המלך שלא ברשות ומי יודע אם סבו'
מורה נהירא שלא היתה מחוייבת ע"פ הדיון לסכן
עמאם אפילו בשביל כלל ישראל אם היא היתה
מנחוז שלא בכלל הסכנה ולעד"כ דכל פלפול שהיה
מרבדי ואסתר בדרון זה אם היא ראאי לכנן או
אפילו מחויב דוק במפרשים ומשלה וע"ש באלשיך
י"ו ע"ס - ובתוספות פ"ו דיבמות כ"ד א' ו"ל
ואין מחויב להגיל חבירו נגופו דאדרבה חייו
קודמין :

אח"כ מנא תי בש"ס חות יחיר סי' דף רס"א
ע"כ הביא הא דהבשות עימון והכית
בנ"ע ע"ש ג"ס רנה להביא ראיה לזה אמ"ש בנ"מ דף
ס"ב שנים שהלכו בדרך וביד אחד קיתון של מים
בו' וז' לשאע דרוקא התם שאם ישמו שניהם וימותו
ודאי משא"כ בספק י"ל ישמו שניהם ולא ישמה
הוא לבדו וימות חבירו ודאי וא"כ מהי"א לכנות
לספק נפשו אפילו בספק הגלה עכ"ל וע"ש צאי'
קמ"ו בזה :

ונרעד דמ"ש מתחילה אליבא דרבי פרטא
דכ"ל דמוסר שיסתו שניהם בו' ד"ל
דהיינו שאיברי שניהם יהיו בספק ר"ל שקרוב הוא
הדבר שלא יספיק לשניהם עכ"ל ישמו שניהם כדי
שלא יראה אם חבירו את ודאי אם לא ישמה ועל
זה בא רבי עקיבא וזארי דאפילו הכי בדרון כזה
שייך קודמין דהיינו שהוא יחיה ודאי ואף שחבירו
ימות ודאי דשייך קודמין :

אבל כמדאי ימותו שניהם אם ישמו שניהם
כ"ל דאפילו ר' פרטא מודה דאחד ישמה
אף דהשני ימות ודאי והכי מוכח קצת חדא דהל"ל
דלא ישמו שניהם וימותו שניהם ועדיף עפי מאישתו
שניהם וימותו ב"כ שניהם אם אינו מספיק לשניהם
בדאי דהא ע"כ ל"ל בזה דודאי אם לא ישמו
שניהם וימות אחד קודם להשני דפשיטא דאח"כ
ישמה השני ובכ"ר ראה באיתתו של חבירו וזה
פשוט :

אם כן למה נכרוס מיתה להשני בחסם שנאמר
דוקא שיסתו שניהם כדי שימותו שניהם דוקא
דהא אעפ"כ ימות א' קודם חבירו ויראה א' באיתתו
של חבירו אלא ע"כ ל"ל דאם ישמו שניהם שניהם
בספק וע"כ ס"ל לכן פרטא דמוסר שיבין שניהם
בספק משימות אחד ודאי ויראה בו' ואל' דלגולם
דאף שיסתו שניהם ימותו שניהם בדאי ואע"פ"כ
ס"ל לכן פרטא הכי משום חיי שעה דיחיו כ"א
ינחר חדא דהל"ל הכי (כמ"ש בע"ו דף י"ו ב' ע"ש -
ועוד תאי כ"מ לזה בחיי נער בשעה זו במדבר
ד'ה אדרבה

והשבות לו לא הוה זיפנין מקרא ללא תעמוד הכי. דהא לא משמע הכי מפדשי' במ"ג. ועוד דהל"ל וזריבא זרי קראי דאי כתב חר כו' ה"ל כו' ובגמ' לא אמר רק על קרא דוהשבות לודעה כו' :

עוד ק' ל"ז האי דרשה דדריש ר"ע לחייך קודמים דהא אי לאו קרא דהכא ה"ל דאפילו אבידת גופו או מוטרח ומיגר לא ומאניס טעם נימא דימותו שניהם אי לאו קרא דדריש לחייך קודמין :

והשתא דזכינו לדין שיש ג' חלוקי דליים בזה דהיינו בעד חבירו אינו דשאי לכפן עצמו ובשביל רבו דשאי ואינו מחויב וה"ל משא אבידת גופו כמו דין אבידת ממון וכמ"ס הס"ך ב"כ בסי' רנ"ב בק"י אך באבידת גופו זכריך למיטרח ומיגר כו' מה שאין זכריך באבידת ממון עיין ע"ד פ"ד דדריש :

ולפ"ו זריכי כל הכי תלתא קראי דאי כתב קראי דוהשבות לו ה"ל דלא מיטרח ומיגר כתב לא תעמוד כו' ואי כתב לא תעמוד ה"ל דזכריך אפילו לכפן עצמו וכמשפדשי' לענין טרחא ומיגר וע"כ כתב רחמנא דוהשבות לו כמו אבידת ממון דשליך קודם לשל כל אדם אך עדיין ה"ל דהרשות בידו לכפן עצמו בשביל כל אדם כמו באבידת ממון דהרשות בידו אע"פ שאינו מחויב בדבר כתב רחמנא דרשה לחייך קודמין דאיך דשאי לכפן עצמו ואי כתב הכי תרי ואל קראי דוהשבות ה"ל דאינו דשאי לכפן עצמו אפי' בשביל רבו ומי שבול היינו כו' כתב רחמנא קרא דוהשבות לו דבני אברהם עכ"פ דשאי ומאניס כתיב בשביל רבו כמ"ס אמרת חסומות אע"פ שאינו מחויב וכ"ס מ"ג כל המקיים כו' סוף דא לזידי כד ועם היות דבג"ס לא עביר זריכות' ע"כ דמאכו על המבין דל"כ ל"ל תלתא קראי ה"ל ואל"ל לפ"ו למה לא מפרש ר"ע דגני רבו כו' דהרשות כו' דהתם לא בעי אלא לעידתי הך דזן ר' פרוטא דבעי למיטר דמותו שניהם כו' ולא נחית כלל לפרטי דינים בזה כי משנה ערוכה היא בהוריות אך דהביא דרשה לטחור דעת בן ר' פרוטא שם ובן ר' פרוטא איירי ע"כ אפילו בשניהם שזים כו' ואין מחלק כלל ואיתי ר"ע לכתוב דבריו :

ושמעתי בשם שו"ת באסיס שנים → בנית האסורים ונגזר על א' מהם הריגה ולא פירשו איזה מהם אס רשות ביד מי שאובב לא יומר מחבירו להשתדל בעד הכלתו מאחר שבהלכת הא' יומת השני וה"ל כאלו גורם להשני או נימא דהא אינו גורם רק הכלת הא' ואין כוונתו על הריגת השני ה"ו אך אמילא בא מיתחא וזה אינו גורם רק הכלה :

וכתב להחיר מהא דא' בפ"ח דיבמות דף פ"ב שנקט דוד רחמי' על מפינוסות בן יהונתן שיפלוט אוקו הארון אע"ג דאכת דנילז זה נחפז אחר. במקומו אלמא נאמר כ"ג : הבס דיש לנהות דא"ל דאי' מכל זה נכמה אופנים אך לא ידעתי מוכן

אדרבה ניחא לכו טפי לכ"ח וא' או שיהיה באמת או שיהיה מהרה ולא יצטרע מיתת אמא כ"כ ברנה :

ועוד דהל"ל עכ"פ גם חלוקה זו אם ירלו דיטחו שניהם או לא יטחו שניהם ימטו כפי רצונם דהא בכשרים איירי. איך יתחמדו זה עם זה ובמילי דניחא להו טפי יעשו אף אח"ל דיש שכחור נחוי שעה אפילו בצער גדול :

ועוד דמוכח צט"ו דף כ"ו ב' דאם ימות ודאי לא חיישינן לחיי שעה. וי"ל קצת מ"ס כתו' שם עומא הגם שגם תירץ סתו' ניחא ע"ג עיין באו"ט ב"י הי' נ"ט

ולמה נזר אומר דוקא יטחו שניהם אלא ע"כ דטעמא דכן פרוטא דשאל כשיטתו שניהם ירלו שניהם ע"כ יטחו שניהם ולא בני בחלוקה שני' דלא יטחו שניהם וינצל אח"כ אחד בדאי כשימות הראשון דטוב שימותו בשפקמשימות אחד בזדאי כך דעת ר' פרוטא ועל זה פליגי ר"ע וס"ל לחייך קודמים מכל מקום אף דימות אחד ודאי ואם יטחו שניהם שניהם בשפק חייך קודמין :

כך י"ל האי פלפולא ובוה ניחא דלא נקט ר' פרוטא בשנים שצאלו קיתון של מים בדרך איך יסתהגו ולמה א' וביד אחד קיתון של מים מאסו דאו אס מצאלו בדרך דאו הדין אם הוא שניהם בשפק אם יטחו או אפילו לר"ע לא שייך לחייך קודמין ואם שניהם ימותו בזדאי כשיטתו שניהם או באמת אפילו לר' פרוטא מוטב שלא השתו שניהם כרי שיכלל אחד בזדאי אחר שימות חנינו או אפילו בשפקמשימות שניהם וימותו בזדאי כך כ"ל :

ועכ"פ אף אם אין הפירוש כדברי אלה אע"פ כי דיוקא רידיה ליתא עכ"פ כמ"ס שצ"פ אינו מחויב בדבר אף אם לאמר שהרשות בידו חובבא ליכא כמ"ס :

ואף אם תאמר שהכזון זה בשפיקא דדינא קיימי האי ק"ל דכל הפק נפשות להקל וכל חר וחד כקראי קאי בשב ואל חששה עדיף לכבוס בשפק איסור לא תעמוד על דם רעיד מלכבוס בשפק ובמארחס מאור לכפסותיכם בקום עשה אכל לעב"ד ליבא שום שפיקא בדבר ואינו דשאי כלל :

ובמה שכתבתי ניחא לי אעתי איצטרך קרא לאבידת גופו כו' דמהיתי תיסי נימא דעדיף ממנו מגופו שיהא מזה בהשבת אבידת ממון ולא גופו :

ועוד דאמר אי מקרא דוהשבות לו ה"ל דמיטרח ומיגר לא ע"כ זכריך קרא דלא תעמוד דאפילו מיטרח פדשי' דלא תעמוד על עמך משמע אלא חזר על כל הצדדים שלא יאבד דם רעיד השתא קשה דכתוב קרא לא תעמוד ל"ל קרא דוהשבות לו וי"ל דאי לאו האי קרא

תוכן דבריו פן ואולי הוכיח בטוב טעם:
אבר לעכ"ל בגוף הגדול השאלה הכל לפסוק
 ג"כ דאינו תלוי בהכרח אם א' יותר
 מחבירו כי אם א' גדול מחבירו במעלה כמ"ס
 דס"ו רכ"ו ורכ"ב או י"ס להגיל זה יותר מפילוסוף
 אדם מחויב להשתדל בזה יותר ומה לי אם שניהם
 עומדים להריגה ואין בידינו מעות לפדות כ"ל בעד
 א' ומחויבים דוקא לפדות את הגדול המוקדם במעלה
 אף שיענו שהשני נהרב אם לא כפרינו ומה לי
 אם נגור על אחד לכד ואין בידינו להגיל שניהם
 וכי בגביל שלג נגור רק על א' לא נחשב המעלה
 של הקדושה שלו וגבי מפיבוסה י"ל ג"כ שהי' לו
 קדימה במעלה אם היו בנית השני' משג שהיו
 כריכים לפדותו יותר מהם והי' תמלתו של דוד
 לסגמל בערו להגילו בתפלתו אם נדמה השתדלותו
 להשתדלות עמם :

כו' חלק ליה וז"ל משום דנאזה רבה י"ס לדמות
 אפילו בספק את הודאי שאינו מזה כל כך :
 ומעט זה לא היה צריך לחלוק מקאי דהאי דרבי
 חטי לפיסח' אע"ג דהוא סי' בודאי משתדל בצדקה
 ואעפ"י כן משמע דל"ל משום דר"פ ד"י לא הי'
 חלק מקמי' הגם דילכל זה :
ובמה שכתבתי לעיל מתוך ליטכא! דמתכין
 פ"ד דגיטין : אין מבדילין את השבויש
 מפני תקנת כו' ולא קצת כתי ליטכא דאין בורחין
 עמ"ס גס' הלכות קטנות סי' רכ"ט וז"ל שנים
 שאובכים זה את זה קשה כמות אהבה ונגזרה
 מיסה על א' מהם וזא חבירו ונמסר במקומו איזה
 מהם עדיף ע"כ והשיב לא הי' ראוי להשיג כו'
 טבונתו וסתומה פ"ט יובמ"ל נראה שנסע הספק
 ההוא באמת ואלו :

שאלה מה

ויש ראוי לכל דברי אלה אמ"ס החוספות
 עם דאין זה מפיבוסה שהי' רבו של דוד
 כו' והקשו דל"ל למה חלק כבוד לרבו לנקה עליו
 רחמים כו' ואיראו דמאז ביקש ולא נענה עכ"ל
 הכי מפורש דרבו קודם לכל אדם ולא כ"מ באהבת
 אחד יותר מחבירו : ומ"ס לטון ואזא כ"ל משום
 דיל' בע"א דלא הוררך דוד לעשות כן ע"כ לא
 ראו להחליט שנקם רחמים ולא נענה וזקן :
ע"ל ראוי דאין חילק בין ספק סכנה ובין
 ודאי סכנה גדול' כפ"כ דפסחים ד"ה
 גימאח פ"ב ובסנהדרין ע"ד גבי ש"ד רוח העצם
 שמחויב להרגו ואל יעבו משום דמאי חוית דמאי
 דירך סואקטפי ופרש"י מי יודע שיהא דמך חביב
 ונחה ליוצרך יותר מזה חבירך כו' ולא קאמר עוד
 טעם דלא יהאוב לחבירו בודאי משום ספק הריגתו
 דהא ודאי איכא ספק דן לא יהרגינו הבוי אעפ"י
 שאינם עליו ביותר אע"פ כי הריגתו בספק :
 אע"כ דלוי משום הא לא כ"מ בלום :

שאלה מעשה שככתב לאחד ממרחקים איך
 שאת א' ויש לו שתי משאמות או
 שאת רבו או שאת אביו והוא לאחד שלשים איך
 יתנהג בן בנרון הקריעה הן בענין אבילות -
עוד שאלה אם הספק הוא בין שני אנשים ככ"ל
 שרבו של הא' הוא אביו של השני וא"כ
 יש ספק אם הוא אביו של זה או של זה והוא בחוד
 שלשים דל"כ ה"ל תרי ספקות דפשיטא דפטורים
 צדן עריגו :

תשובה

גמרא דספק דמילואי בשתי החלוקות דאולעין
 בתר חוקה כאלו היו כבוד בודאי ולא
 אשמוזק כלל להקל או להחמיר מצד הספק כו'
 אע"ג דיל' קצת : ודאי הוכיח דים לפתנינו שני הלכות
 וגבי א' הוא ודאי והשני הוא בספק פשיט' דמוטב
 להניח את הספק ולהגיל את האדאי : ואף גס גזס
 אם הודאי הוא ע"ה והספק הוא פ"ח כלע"ד דהת"ח
 קודם אעפ"י שהוא בספק ול' ע"ה ע"ה נבי' דג"א
 דיתן מונות לע"ה אף שיהי' אית"ב ספק אם יהי'
 מונות לת"ח בתע"ל : וקצת ראוי"ל מהאי טעמה
 דניכוי נהרב שלג דלא לחלוק קמי' דר"ס ד"י בפ"ק
 דמולין ד' אחר אסיה בספק ואכי בודאי כו' ור"ה נגזרו

כ"ל דמא"כ יש לו לקרוע ויוצא
 בזה ידי קריעה אף אם נודע לו
 שהוא אביו ודואה : למ"ס דס"ו ש"ס סעיף ד"ד אם
 אמרו לו שאת לך מת וקסבר שהוא אביו וכתב"ה ד'
 דים ברירה וכן יש לו להתאבל שעה א' כמ"ס דס"ו
 ע"ד סעיף י' על רבו כיוס מיסה ומל אביו אחר
 שלשים סני ג"כ בשעה א' כמ"ס דס"ו ת"ג :
אך לענין גיהן וספורות הכוונת כל כו' .
 (ורחמי' י"ל דאינו אלא ענה וחומר
 בעלמא) ודאביו ואמו עד שיגפרו בו חביריו כ"ל
 שאין צריך לנהוג כי ספיקא דרבנן הוא כמ"ס דס"ו
 ט"ד גני שנים אומרים את ובנים אומרים לא את
 אינו מקאבל הגם שבתנ"ך עעם דמוקמינן ליה
 אמוקמי' שהוא חי . וכאן לא שייך זה דהא עכ"פ
 א' מת ובמאי אית לא חוקה יותר מחבירו :
אבר באמת העעם אף אם נאמר שאין כאן
 חוקה אעפ"י כן הוא ספקא דרבנן
 ונמ"ס הא' וכתב"ה דס"ו ע"ד סעי' ח' :
אך צ"ע דהא היה ספק חסרון ידעה ללא
 מקרי ספק כמ"ס דס"ו ק"י : דהא י"ל
 דאפשר דיש אדם דיכול לעמוד על הונת הכותב
 דהא יש באמת כמה בני אדם שמחליטים פירוט
 א' צרכה ההוא :
וי"ל דהא בני בעדים שאזריסמת וז' אומרים
 לא את דאף מתאגלין זהו גני עדים
 שקרים ת"ל דאם גשאת על פי ב' עדים שאתנו
 מת

שאלת יעבץ

חלק ראשון

הגב' הרב סג"ח סג"ח סג"ח א"ש: אשר קנה לשם ד' לנאות רב חנא ורב ספרה מורס ורבינו סק"מ

מו"י יעקב עמדין סק"מ יעבץ

בן למרנא ורנא רבינו סג"ח סג"ח סג"ח א"ש.

סוכא לביה סדמוס פ"י הרב סג"ח סג"ח סג"ח א"ש יוסף לעזער ב"י מק"מ מארנויא

לעמבערג

סדמוס על ס"ה מ"ה אורי זאב וואלף סאלאט ב"י.

לפ"ק תרמ"ד ש"ח

בשם תחום. אבל כליו מותר עכ"ל:

חסידי ע"ז דחיל בטר איפכא דאיכיל הכא איפכא מסתברא דבר שהוא לורך כיום יש להפיר יומר, וכן לרוב מסירן מדרים ומסלילן להרשים סגן ללורך בשבת, אבל מה שאינו ללורך בשבת יאמר, וכן נסקס בשב"ע ס"י רס"ח גר"ו ודאיה גבורה שמה שליט ללורך השבת אסור בחבלה, מן סירוי שביבא צבור ס"י קפ"ח שיהי ברין שלא לומר בשבת. בבש"ט מסח אבינו מלכנו רמנו וזיינו סרנסינו, אם לא שמענו ברבות כ"ף הוא, כרי שאש"ט שכול נוסח הסלה להכא, דבדלוי דינו מבקש על מרינסם היום בשבת שמועד נה, שאם לא ערה בש"ט מתיכן יאלל בשבת, וגם כבר אלל. ועל כרחין אינו אלל לשון בקשה להכא. ואש"ט היה מקום לאוסרו, אם לא מטעם שמענו ברבה כ"ף הוא. ומה שיימס למינס של רשואה לא דמי אלל כוכולל לרנל, דמינסו לאסרו משום גורם שחיקה סממנין. משו"ק בחולל דווקא י"ט מקום לאוסרן, משא"כ בכריס, שבוטלי לא יבא לירי כ"ף, אבל תפלה ובקשה בשבת לא לאסרה משום גורם דשחיקה, ומה ענין זה ל"ט:

שאלה סו אירע פס עמדין כ"ף שפלה לקרות בארס וכו' וכו' נפסקו נשא פל רחל בני קסט. וכו' ס"ב לר"ך לקרות בשב"ט דבני גרשון, וזכיר ברמ"ה ספורס שלקטיס, וגם ס"פ"ך המחיל לסקרומו סמוק ראשון, ושוב כרינס שפסע שאין ז"ס מקומו:
והדריתי שאינו לרין לחזור ולכרך, ואש"ט דבש"ט כחכ נלפסנס י"א לברך, גלפ"ד פסוס ולכחולק לית לן למעבר שורה לכרובי, דלא יבא אלל פסק שקול פסק ברבות להקל, דאש"ט דברכת סטורס לפניה מן ספורס, מ"מ ברמ"ה ספורס לרבוך אינא אלל מדרבנן, שהרי כבר נפסור ברבנס שנידן שאריס: ובר מהא דה"ל הלכס מקוטחה ה"א, דלא קיי"ל כסי"א אלל דעת ס"י גרסוס בר שלמס שביבא בליח דמשפס רב שילמס עמנו סורלס בחבורס שא"ל לברך לא גנל כחילי או לא, דלא דמי כלל לתורמסא דס"י ר"ו, ובש"ט גס הלחורניס זיל, ודף לבטול שחויק ברעס האחרונס, מיסח מורה כשלין לר"ך לגלול. ובטובדל ריך נמי לא יבא לר"ך לגלול סיח"כ שייסס סמוכיס ז"ס ל"ט כריעס א' . וגם לנו סוד דכריס בנו לדחוס דעס ה"מ מלכס כש"ט כס"ד כחיבורי וס"ס גלוי"מ דשמי סטוסס להקל בברכס זו ככל לוסן אש"ט בענין רחוק יומר מכדי גלילס, והוא סמחור, יע"ט מילחל כעטמל. יע"ט"ן ס"ס. טוב ללחר כמס שייסס מלמטי סכבר ה"ס מעסס ז"ס לשולמס, סכן רלוי"מ פסס, כה כ"ס יסקון יפסכר, ואש"ט ספורס שלא כדעתי כ"ל, ל"י כמקומו שמה ומכס ל"י כמקומו כר"ך שייסי' למד:

שאלה סז

שאלת ס"ס לר"ך לטבול כלים כפלים מדינת ס"ס שאקריטס סרליין והומין לכלי זכוכית:

תשובה

כ"ל שאין לרבינו טבילה באקווחין מן סכרי, לפי שירוש שפטיחן מן סחול ומן סחוסה, וכלי מתכות אמורין כפרסה, ואש"ט דש"ט שפי לית לן ב"ס, דה"ל כלי זכוכית שיש עמי מניחו, וז"ל לאו משום דמי נפברו י"ט לכן חקטס להתיכן, משו"ט ככלי מתכות שווינסו, וז"ל לאו כ"י לא, וה"ל לית לכו ס"ך חקתחל, על כן סאוס בעימי להסירן גלל טבילס, וכן לא שמענו ולא ראינו מעולם מי שפלידן טבילס: ואובב כו"ל דלכו לידן אימנא ככו מילתא אחריתא, לקולל, כמדומני שממטיס מלכ"ס מלרי סנלון ז"ל דאש"ט דכריטי מן סחול לאו ככלי חרס דמו ללחסורי מנלימטי ליפור, דלוי"ד דש"ט לא בלטי דומי"ל ככלי זכוכית דלא בלטי מס"ס, כדא"י בל"מ ס"י פסח, ע"מ"ט ש"ס בחי"י כס"ד, ומן סרין בשעיפס פלמל סני לכו, אלל דוכנס פלמל להסחמס בחריסם משום חוסר"ל דפסח, לפיו י"ט בלטי סללו דרך ששון נ"ל לכלי חרס, ודרך ששון נ"ל לכלי זכוכית, וזאינס להקל, טבילל לא בש כ"מ, וזאינו לאסרין כר"ך חשמיסן ככלי זכוכית. טוב זימתי ומלמטי לבטל כס"ג כ"ד ס"י ק"ך וק"כ"א שכתב בשני סדכריס כדכריט ככלי פספוריס שורלס ש"ס סקקרי"ס סרליין כלמנו: ורימייס סל י"ד סעווחין כ"ן ספולין סקלויין ששון מן סקס סקלוי, כ"ל דהייבין כטבילס, דעדיף מרתיס סל סלסלין. כ"ל יע"ט"ן ס"י:

שאלה סח

מעט אירע בכפר סמוך לעמדין שמה א' סמוך לשבת וז"ל ל' חמים בכפר הוא ס"ז דריס בו שלשה חמים. וגם בק"ס עמדין היתה לו אחות נוסף, שאלני בשלל אם ינהוג בשבת דכריס סלגנע:

אחרתי לו מעטמים שאוכיר, חרל וכדאי הוא ריה לפסון עליו אש"ט שלא בשעה נוחה. וכן כני"ח סחויק נדעס ר"ח לפסוק להפיר חנינוס כמס שאינו מוטל עליו לקוברו, ואינו עמו בש"י, וה"ל נמי כוס מעטמס סלל ה"ס כמס בעיר ספסאונט ס"ס. וגם אין מוטל עליס לקוברו, כיון ש"ט לו אחיס כמקומו טבילסס שטל, ודשי"ט אש"ט דאסילו עמו בעיר, כרלס דלא מוטל עליה לקובר אחיס, אש"ט דמחלבלה עליו, משום דמחטבדל לבטל. ולכנולל דמי ודאי, כ"י לית ליה אחי וירמי ודו"ק. וכ"ס כ"ד לפני דכריס סלגנעס שבת. כרלס ודאי דסמתיכן לחלן דספי"ס כרס"ג דחייב כש"ט, ודכפס כר"ו וכפירוס שביבא כרינו וינס ומכ"ס כ"י, דרס"ג וס"ן כחוכס ורשוס קמיטלני, דח"ס נמי סיסר אסיר, ואל"כ דרס"ג מוכס נמי ה"ו. ואש"ט דלניב"א דמלמד"ל ז"ל לא קיימ"ל סלכס כרס"ג כ"ל. כ"ד דמסי"ט פוסר דריס ומש"ט, וססתברל דלזלין לקולל, וי"ל דאש"ט הוכס נמי איכ"א, וכ"ס לפעמל דלמרן דכיון דלש"ט מסעבדל לבטל, מסבדל עמי ללוקלי. ואש"ט דכתב כרל"ס ז"ל דכרלינוס לא קיי"ל כדרי סקיל, מ"מ מדרבנן סוף, והרי סקילו בו מ"ל כמס לכו ז"ל חן בשמעמח דוטל בעילת מלוס וסורס, וס"ל נמי דל"י ססר דמי, דסרי חומרי לא מחמירין בה, וס"י הימ"ל סיסכ"ל ל"כ, ליפורס ס"כ"א נמי ל"כ, ועל ז"ס סמכתי להסיר חן כ"י: שג"ט בו ע"מס גדול כמכ"ל ח"ל ישראל מס"ו, כ"ס פ"ח ס"ס ח"ף ללוי"מ ת"ח, ודשי"ט ילנינו משנילות. כולל"ד כסמתי יע"ט"ן ס"י:

שאלה סח

שאלתי ממאתי כי"ג כמכרי"ט כ"ך גר"י כ"י ששט"ט אלל נושא ב"ל לקוחת א"י יל"י"ס מ"סרל ולכעברס על ד"ס, ו"ס ספוס כרידי לערות א"י מסס כ"ך ממון אחר יוש"ט עליו, משח"ס ס"י"ך י"ט לשמות כ"ס ש"כ"א זכר וס"ל נקכס, מ"י קודס, ד"ס לחוס יומר לנקכס סלל חממס בין כנויס, כיון שזרש"כ כ"ד, ו"ס לו דין ישראל לכל דבר:

והשכתי שאינו יודע מקום כפס"ק דכ"א מחימתו ה"א סוף סוריות ס"א"ס קודס ללש"ט לחיות לפי סקדוסטו מרובס, וכ"ס לענין סכברס סל ד"ס, ספלוחו קודמ"ס, כ"י סמחולל לרס"ס גרול מסכורנו וגם מחאר שינסו מרובס כסלות יומר מלכ"ס, ויזכרי לעבור כ"ח כר"ב מלך מ"מ סלש"ס חייב"ט, על כן ח"י סרי נוח"ל סכוכר קודס גס לפדיון ז"ס לכחיות נפחתי. וז"ל פסוס זרע"ס, לא ליכנס לן דבר ר"דס חלנין, וסוד מ"י יכריחנס שפס"ס ומול"ד, וכן אש"ט חונסין חותס, כ"א נמי מן, כמס שגינסן עומדין לקלקל, ס"א"ס כודס ללש"ט, ס"א כרלי"ט דע"ל כר"ך ל"ל חיישינן כלל כ"ך סכ"ס גר"ל ודו"ק, וסש"ט סוד, סמכ"י יכריח"ס ליעקב לכרי"ט מלן יומר דחל"ר, דינמ"ל ספ"ל או פסעס ספורס סרל או ללסרי"י חלערי ככנס"ל דורי דלוח. (וע"מ"ט כס"ד כל"ס"ל מל סמ"ס כ"י):

עוד כי נמי הנשא לגוי ומלך מאי ה"ו. כנויס כניס ס"ס ישראל"י כרי"ס. והולידה כניס לנשים. וז"ל לפי שש"ט אנוסים ס"ס לפסור ע"מ"ס רחומנ"ל סקריכ"ו. ו"ס ל"ס מקוס לשימ"ס ס"ס א"י למס לו ס"י מלמ"ס ול"ל כ"ל פכרס ול"ל אכ"ר סכוי"ס. מל"ס"ל זכר ישראל כמסעיד סוללות לפ"א דרע"י כר"ל. ס"ס מל"ס"ל נגדריס:

לחובים אינו לחוד, אבל לא לנשל את סכר ליר הסכמים המעטים
מחדשים שנינו ובין סכרוב הכאר הפיקרי לניח, ואינו כמנ
נגד ספק דסיכר ליר. ומחמת אלו קנעמי לני ברבס וק יח
לנכונ בספק דסיכר ליר דלשיל. יעבין פ"ט :

שאלה עא שאלת מה אני כלולב שאגריה שרמו :

אשיבך מלין כנס הלום ראייתו לברכ כמניא זיל שמקל דבר .
וכתב בפשיטות שלם סדריה עומה כפריה ופנייה למס
דכאר. משום דדמי לנכרס שורה כנכסס דקשרה לני איני לומר
כן . וכמיכ סכרית על הכרס דמאן לימא לן דלא דמי לנספק כמות
מאחר שיהא הלוייה למסס, ולא מיבעיה כנכרס ממש דהיינו
שקוקס ונספק רוב רחבה . ודחילי פסול. אלא אפי' לא נשקס
ונספק כי אס פמישט, או אפי' עדיין יהא שלם וכולה קיימס
רק שמכספס כל כך וכפכס בלחמטס. עד שהלוי חילי למסס ומחא
על חילוי האחר. נמי פסול, דהפסולין כנכסס אס נערך סמוח
כל כך שאינו יכול לעמוד. שאפי' עור שזוט וכפריה קיימס
קריס. ודמי לנספק כמות. אי משום דפוטו ליספק, או משום
דלין לך פסיקה גדולה מזו, כדכתב רש"י מש"ס כותב מרסס
הסס. אפי' דחוס ושורס מעמידין אותו. כיס סכא דליכא מרי
דמנין עליה, דקשיטא ורי כנספק, ובודחילי שפוטו ליספק כולו.
וחו אפי' לרייה זיל דמומי לה לחדר, מי דמי כסס ללמס
קיימס ומעמידות אותה. מש"כ ככא דהפולין חילוי למסס מחמס
לכפריה. או אפי' רק כנכס כפיקלה וככפיה שמשו. ולא
מפני שאלו עומדין (בלחמטו. וככו דלא לוסף עלה, ואף יהא
כעיה דלא אישטתא) לשרפות. נעסע משסס לסקל כס חורס חי
וכפישא דלא הוי כדר. ונרע מיבסס שרמו, וכפריה כל פלמס
כסס מן הוונס פ"ט כרוב :

לכן י"ל לפסול בבירור אפי' כבאר בימים, אם לא בשעת הדחק
שנפולין כפסולין, ואז דריה לפסול מלונב כספוס דפסול.
ומשום דליח ליה הקנחא ורז"ק. ובתקנחא דלאונדו סאל יסול
למסס דכר כרס כחי. נמי לא ימא לן. דלי לשרס עשיית לס
כחי. מיכס כרסס דליח לס תקנחא. כרפי ריש פ' כהמס שפסקס
וכל פסול כמחמת עלמו של דבר. אין לו הקנח ואינו חחר
לכשרו. אלא במקום שאמרו, כגון בניקב והשסס וניו
ודכוותיה :

ודו' יודע שנס כלולב שעליו כפופים כראשו. אפי' סדלתי
זיל היה אוכב לאלת כי. לראת גדולים אחרים לא די שאינו
מן כמנוחר אלא שאין יולאין בו. ועיין בש"י ברכ"ז בלחמ"ז
כחי אלא כפ"ד, והכליר כחכמי יעבין פ"ט :

שאלה עב

לעבור ששם יתווד וימכרו לישראל. זה אינו אלא בערסע שבספר
כגון דרוסס ונסולס ופסיקייבו. דחייסין אס יקברו לישראל
ש"כל בערסס ככני דעס. וכלי בייקס
מס שאין כן בליקן טרפיות שכן כגלוי. אפי' דלא דמי כרייה
כנכסס כחייב כגון שטרס ודכוותיה. דלא מיכירי לכידו כחייב
אלא לאחר שחיטס. ככנירס כרגל וכגן אפי' בתקום שזשין
אותס טרסס. אס כרלין וניכרין לאחר שחיטס. אף דליכא
לתימס שימכריר לישראל שיקנא אותס, ולא יחוס לשרסס כמסס
אפי' שגוררת רגליס. רמן כסמס חולין כגורנוס וכמידי דשתי
לא מיכרר לחון, אפי' אי מיכרר רק לאחר כססס ונימס.
ומחר למוכרס לניו ולא חייסין למס שיוכל לרמות כשרלס שיקנא
אותס כחוקת ככרס. דלכססד עמון כולוקס לא חססו לכססד אס
כמוכר. דמאי חזית דומי דהי"ך כומקי טפי. וכולוקס כול
דלכססד אפסיכ דליכעי ליה למידק. וככיז אפסר למיכק.
וזו כיון דחשש רחוקס ס"ח לא מכסדין לכפי כדחיל. ולא חסו
חזיל סך חשסס אלא כי היכי דלא לימי למססי אפורס לישראל
דלכרתיק מן סלפור כל פלדקי דלכססר למיעבד עניוין. דלא לימו
כיס איכסי לירי תקלס. וככני נווני דלמחר דלא שיק מנכ מוכרס
כיון דלא כני דלא חיי לה פלוקת קודס שיכוס לאובלו. ולא אפי'
ככו לירי חקלס לאכול דבר כלמבור. ודחילי שרי לזכטי לניו וליכס
לתימס למידי וליח דחס לך. ומרע עוד מללס אכרו למחר דבר
שיס בו מוס שפכר. כגון עור של מוסס אפי' שפכר למכרו
כמר דשחוקס ומחעכו. אפסיכ לא מלינו שפכרסו. ולא כריכס
אלא לכודיוס ללוקס. ולא חילקו בין עו לישראל כמיס כפי'
ריח. אבל לא חססו לתקלת האולוס כקורוס לנא. כי כל כסל
כסס יחוס לעלמו. ואף כני חשסס רחוקס ס"ח. לפי שמחייב
מעוש. אף כי כססס רחוק אס יעסס ישרל :

וגם טונת כנסת כייסע שס כן כוונתו. כסס כוא קרסוס ידוס
לכל אפי' אינו נראה ויכר עיר. אס יכר לכל אחר כחישס
כני. חס אפי' לכיס וססוס מחר. ולא חיס דחילי לכוסס אלא
מפני כפופים. כמחומי רחמי לקלת מרי כרלס כרונס
ש"כ

בגורים. דלפי' דלא בניו יכרו. לא יסא אלא ערס לכולי כן
סיל (וגס מחיות רעו. ויס בו כספד מס שאין ככר ערסו.
כמיס ריימ זיל סוכס כפי' ע"פ) כפישא עברע נרע, מפניס דחילי
ליכסל סמכרס. ואפי' דלכוליס מביח סגריה אסס קודמס.
כיינו כנולב ידוע אלא יעבירוכו על דח. ובשאיין לחוס שימס
סכר בין סכרס. כנלפי' יעבין פ"ט :

שאלה סג

ת"ס א"ט סגולן ז"ל כחשו פ"ז לסקל
כנרס של כחמיס ולשיר כסולין כספסיס
כמכרין כלי' גרונס כוין :
יש לסיימו (אפי' שאל) ממש מכרין חביב כייז מ' מיר
כנוליס סקספויס כסול, שסקסס דסול כוא יוחר מעכונס
יס ללמוד מדכרו דססס סול כחי' כשיס. כוא לחוס מין כסס
הגדול ככמיס כסולין. שאל"כ כלחריס ודחילי כן סחומיס מעכונס
חס ידוע לפיניו כרולוס, ואף דערבך ערכא לרין, מיס כרלס
שכרי רייין חביב דכרי קנכס כס. על כן ודחילי יס ממנו סמד
וסקל לדבר. טוב זכני סיימי ומלחתי רחיס גדולס לכרי רכינו
זיל מלחס סלמרו כירי מילכי מעשרות שגריס כקלקי. מרובע
כוא ככולרו ואין לך מרובע משסס ימי כרלשית אלא כוא. וכך
כוא דמות סגריה כגריס דסול כגס שקורין גרויס כוין
מלן מחליפו דומס למרובע וכמיס חמיס זיל סס כחשו (וכחתימס
שלא כחשיפו מוס עס כיות כמקום ככוא דמעשרות כויל לא
כסלס מעיני קודמס) וסול עוסק בו סס כענין כסרסיס, אלא
שכיוס מקום) משסס אין ספק ככר ססן כן כוכריס כמכרו
סכני מסי סכונס. וכיון רכינו זיל מעלמו כרונס כקודס ללכס
ערובס וממרו יעבין :

שאלה ע

אלים ברין מוחה דלולין כחר סיכר ליר, הי"ך
לכסו כדלמס עלמו שאין לכס ליריס.
וקנעיס כחיות כרל, כחקועיס זכ כוס. היכי מיקרי סיכר
ליר :

ונראה דלולין כחר נקישת כדלת ומנעוליס וכריחיס. אס כס
כמכסיס או כוין. ריל כלוחו חדר שפונרין סס כדלת
למיס מן המשקוף ומתחמות ססס חולס לכ, לחוס כחר כוא
סיקר. וכשין סחומס לימין כניססו, אי נמי חיינן סילך ככרלסיס
וכחליות קנעיס כמכרות כדלת כחיס חדר כס יכרס וכרלסיס
וכיינו סיכר ליר דיכרו. ואי חיל לכ ליר של כרל סלרס סוככס
סלו עיי שבעת. סל כרל כקנע זכ, כיינו ודחילי סיכר ליר.
ורחלין לחיס לר פוסכ. סס כוא כסיקר, וכמינות כללו כמדומי
לכסס עשין כמנעול וסכוגר כלוחו לר סיס סיכר חליות ותליות
סל כרל כממדיס כדלת, כשיכיס כוניס לרוח אחד, איכ כיינו
הך כולכו חס מילחא לנעון זכ :

וצ"ל גם כביכר ליר לחוד לא סני. אי לא ליל נמי כחר נקישת
כדלת וככנירס כני. דחיליכ כשאין סיכר ליר כסוס אי'
סכרריס, כגון ששסס כחר שרסוב כדלת עליו עוב סס כמחילס
כחולקס כחריס לניס, כולוקן שאין כילר יכר כחי יוחר מחברו
וכן כלחלס ככנעס לניס, וליכ ככונקלי וליר סקנעס כלמלס מחוס
כסמס כמכססס, אחילי לא ידענא מחי מיקרי סיכר ליר, או
ככולל עכס וסולת קנעיס כלמלעיתס. אלא עיכ דלולין כחר
כקישת כדלת כחי. וליכ בשאין כנעס כדלת יכרס שאין לס מככר
זכיס כולקס כמחוס. אלא יולחס וככנסת וחוזרת לכאן ולכאן
וכומדס ככחס מלמס, וכן ליכ בשאין דלת לכסמס כמכססס כין
כחי חריס וכחיס שויס, וכוס כלאו למחלוקתו של כרימ. עוד
ליכ כשיס כלחורי ככית פתח לחרי ככסמס לרוח, וככית מלמני
כחוס לרוח אחר שסס עיקר חשמיס כרגל כרגיל, דמשמס
מחשו' ככרי'ל דכסיג לא מענתינ ככיר ליר, ולריך לקנעס
כמחוס כיימין כניסס ליח מחלר. וכיס כשיס סס סיכר ליר נמי
ואפסיכ מרי ספק לא יללנו. מעיי שיקר כניכס וליחיס כוא
מכרוב כלחר שלפני ככית ומסס ליח כחורף וממנו ליח
כמכסלס. ומסס לחר, וכמחוס החר שלפני כרמוב כלחר.
לין סס חשמיס מרובע כניסס וליחיס, רק למרקיס ועחיס רחוקיס
כמו כשול ככית, וכן מחלס עשיתי ככסס עכר כיתי כמכסס
לחר, כמחוס כיימין יליחיס ולא חסמחתי אפי' ככיר ליר. כי
דחילי סמס כלחר ככחוס למיעוש חשמיס, וכוב כלמכתי וליחיס
למסוס מחוס שניס כיימין כניסס מחלר ככסס שחרי ככית סכיס
סיכר ליר כמכסיס. וכן מוסס ליח כמכסלס סכיס זכ כן סיכר
ליר כמכסיס. וככרתינו כמו כן ב' מחוס : מעיי כספק ככיל.
אל מביח כמכסל ליח כחורף שסיס סיכר ליר כמו כן ככית
כמכסל. כמחיו כמו שסיס כמחוס אסס כיימין כניסס
כמכסל, ולא חשמי. לביחיס דמביח סמכסל ליח כחורף מדרך
כחר, כיון דעיקר כניסס וליחיס מרובע שלפני ככית ליח
כחורף וממנו ליח כמכסל שדרך סס חשמיס מרובע, וסס כוא
סיכר ליר, על כן ודחילי כוא סיכר ליר לעמוס לו מחוס דרך ימין
כניססו, אפי' דכסיג לין כרגיל כמכסל אס שאינו רגיל. פייע